

MIGRATIONSINSTITUTET

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

Siirtolaisuusinstituutin toimintakertomus vuodelta 1981
 Report on the Activities of the Institute of Migration for the Year 1981

Eero Kuparinen
 Maan alla ja päällä -suomalaista siirtolaiselämää vuosisadan vaihteen Johannesburgissa
 Life among Finnish Immigrant in Johannesburg, South Africa, at the Turn of the Century

Rabbe Sandell
 Finsk konfirmandundervisning i Sverige

Siirtolaisuus ja sen säätelemä mahdollisuudet
 Valtion tilintarkastuskertomus vuodelta 1980

Tiedotuksia

Ruotsin siirtolaisuuden näyttelyn Suomen kierros alkaa

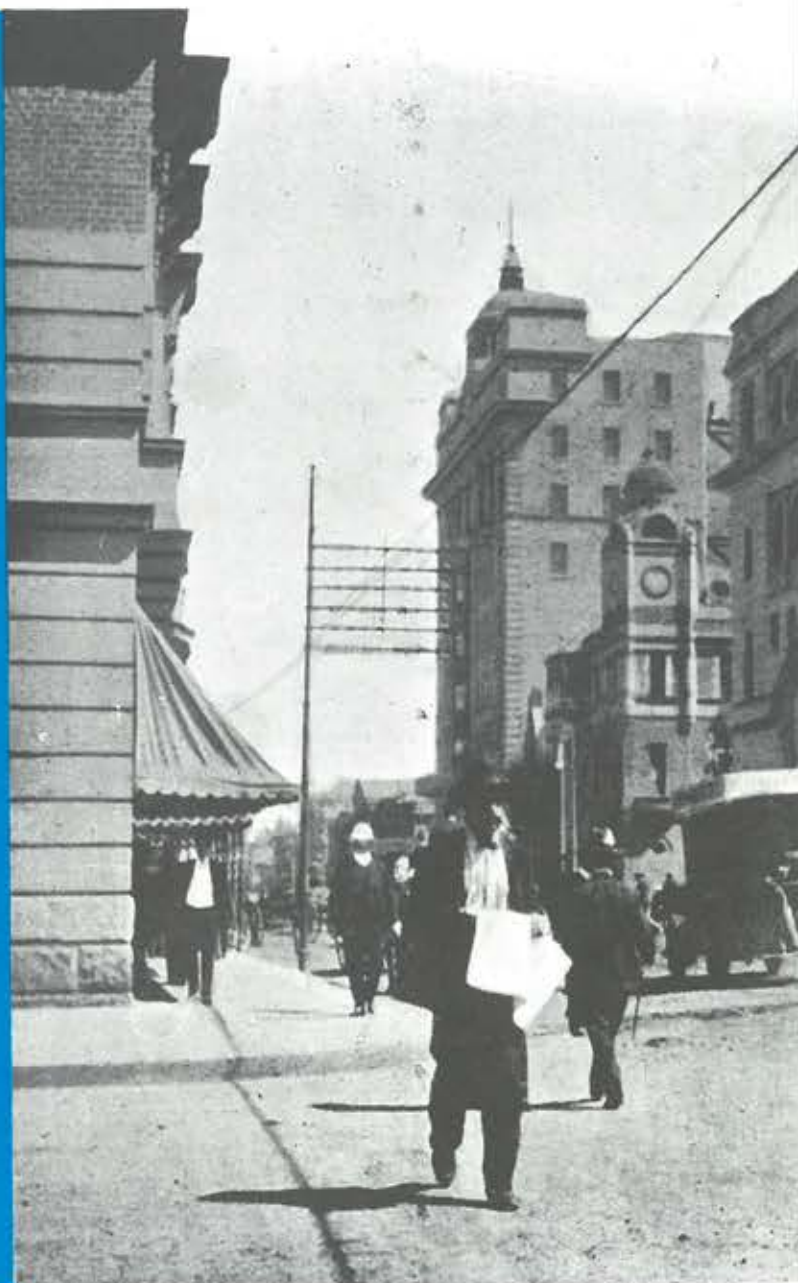
Siirtolaisasiain neuvottelukunnan VI mietintö:
 Ulkomaalaisten osallistuminen valtiollisiin vaaleihin

Siirtolaisasiain neuvottelukunnan VII osamietintö:
 Paluumuutto

Paluumuuttoseminaari Henasaarella

Valmistumassa olevat julkaisut
 - Muuttoliikesymposium 1980
 - Kvänseminari-raportti
 - Rapporten om Kvänseminarat

Siirtolaisuusinstituutin kirjastoon saapunutta kirjallisuutta
 Publications received

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

1982

2

SIIRTOLAISUUS — MIGRATION

9. vuosikerta, 9th year

Siirtolaisuusinstituutti—Migrationsinstitutet

Päätoimittaja
Editor Olavi KoivukangasToimitussihteeri
Assistant Maija-Liisa KalhamaToimituskunta:
Editorial board:Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board
of The Institute of MigrationAikakauslehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Tilauhinta on 25/vuosiTilauksen voi suorittaa maksamalla 25 mk
Postisiirtotilille TU 495 90 - 3.**SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATIONSINSTITUTET**Piispankatu 3
20500 Turku 50
puh. 921 — 17 536**Henkilökunta:**Olavi Koivukangas, Ph.D., johtaja
VTL Ismo Söderling, tutkimussihteeri
HuK Maija-Liisa Kalhama, toimistosihteeri
Yo.merk. Seija Albrecht, toimistoapulainen
Ekonomi Ritva Vehniäinen, kirjanpitäjä
VTM Kai Lindström, symposium-julkaisun
toimittaja
VTM Jouni Korkiasaari, tutkija
HuK Eija Suna, näyttelysihteeri
Valokuvaaja Kari LehtinenValtuuskunnan pj.
Prof. Jorma Pohjanpalo
Hallituksen pj.
Prof. Vilho Niitemaa**SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN HALLITUS
ADMINISTRATIVE BOARD OF THE INSTITUTE OF MIGRATION**

1982

Toim.joht. Tauri Aaltio
Toim.pääll. Alec Aalto
Prof. Erkki Asp
Hall.siht. Fredrik Forsberg
Prof. Lars Huldén
Neuv.virkamies Juhani Lönnroth
Prof. Vilho Niitemaa
VTM Ilkka Orkomaa
Tutk.lait.joht. Aimo Pulkkinen
Dos. Tom SandlundSuomi-Seura r.y.
Ulkoasiainministeriö
Turun yliopisto
Opetusministeriö
Helsingin yliopisto
Työvoimaministeriö
Siirtolaisuusinstituutti
Turun kaupunki
Väestöliitto
Åbo AkademiKansi:
Vuosisadan vaihteen Johannesburg oli länsimainen
kaupunki leveine katuineen ja monikerroksisine
liikepalatseineen.Cover:
Johannesburg was at the turn of the century quite
a West-European town with broad streets and high
business palaces.TYPOPRESS OY
Turku 1982**SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN
TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTA 1981**

Siirtolaisuusinstituutin tarkoituksena on edistää siirtolaisuuteen ja maassamuuttoon liittyvän tutkimusaineiston keräystä, tallentamista ja dokumentointia, suorittaa ja edistää siirtolaisuustutkimusta, julkaista siirtolaisuutta koskevia tieteellisiä tutkimuksia ja esityksiä sekä kehittää yhteistoimintaa ja työnjakoa korkeakoulujen ja muiden tutkimuslaitosten ja alan yhteisöjen kanssa. Edelleen instituutin tehtäviin kuuluu informoida ja koordionoida siirtolaisuustutkimuksesta ja siihen liittyvistä kysymyksistä eri tahoja sekä kotimaassa että ulkomailla.

Siirtolaisuusinstituutin toiminnalliset mahdollisuudet ovat ratkaisevasti parantuneet toimikauden aikana. Tähän vaikuttivat olennaisesti Turun kaupungilta vuokratut uudet toimitilat, jotka aikaisempia paremmin ovat vastanneet instituutin eri toimintamuotojen tarpeita. Toisaalta instituutin taloudelliset resurssit ovat olleet niukat, josta johtuen toimikauden aikana alkavaksi suunniteltu tutkimussihteerin toimen hoito jouduttiin siirtämään alkavaksi vasta 1.1.1982. Helpotusta taloudelliseen tilanteeseen toi opetusministeriön kertomusvuoden lopulla myöntämä 80 000 markan lisämääräraha.

Tutkimustoiminta

Siirtolaisuusinstituutin tutkimustoiminnassa vuonna 1981 on painopiste ollut Australian siirtolaisuuden tutkimuksessa ja Ruotsista palanneita koskevan tutkimuksen käynnistämisessä. Tämän lisäksi instituutissa on jatkunut vuosina 1977-78 maassamuuttaneita koskeva tutkimusprojekti ja siihen liittyvät osaprojek-

tit keskuspakoinen muuttoliike ja maassamuutto työvoimapolitiikan kannalta. Sekä siirtolaisuutta että maassamuuttoa on sen sijaan tarkasteltu toimikauden aikana valmistuneessa Läntisen Uudenmaan muutto-
liiketutkimuksessa.

Tutkimusprojektit

Australian siirtolaisuuden tutkimuksessa on suoritettu materiaalin keruuta Australiassa, jonne Olavi Koivukangas teki lähes 3 kuukauden tutkimus- ja materiaalinkeruumatkan keväällä. Matka liittyi osana pohjoismaiseen Australian siirtolaisuuden tutkimusprojektiin, jonka puitteissa 3 ruotsalaista ja 1 suomalainen tutkija on kerännyt materiaalia Australiasta sekä solminut kontakteja jatko-työskentelyä varten. Koivukankaan keräämän aineiston järjestäminen ja analysointi alkoi Siirtolaisuusinstituutissa toimikauden lopulla. Tuloksena on voitu kirjata runsaasti erilaista lähdemateriaalia arkistoista ja kirjastoista, joko alkuperäisinä tai valokopioina ja mikrofilmeinä. Lisäksi henkilöhaastatteluja n. 30 tuntia sekä yksityishenkilöiltä kerättyä materiaalia kirjeitä, valokuvia (n. 1000 kpl), asiakirjoja, painotuotteita ja esineistöä.

Olavi Koivukankaan matkaraportti **Australian siirtolaisuuden tutkimus** on julkaistu Siirtolaisuus-Migration aikakauslehdessä 2/1981.

Toimikauden lopulla ryhdyttiin valmistelemaan Turussa helmikuussa 1982 pidettävää kansainvälistä Skandinaavisen Australian siirtolaisuuden tutkijasymposiumia.

Siirtolaisuusinstituutti pääsi muuttamaan Turun kaupungista vuokrattuihin toimitiloihin tammikuussa 1981. Kuvassa avajaisyleisöä.

Vuonna 1980 käynnistynyt Läntisen Uudenmaan muuttoliiketutkimus valmistui toimikauden aikana. Tutkimuksen tilaajakunnat Hanko, Tammisaari, Karjaa, Pohja, Tenhola, Inkoo ja Siuntio ovat kaikki kaksikielisiä ja ovat useina vuosina kärsineet voimakkaasta muuttoliikkeestä. Tutkimuksen tavoitteena oli etsiä keinoja muuttopaineen, sekä siirtolaisuuden että maassamuuton, vähentämiseen. Tutkimuksen rahoituksesta vastasivat vuonna 1980 tutkimuskunnat ja vuonna 1981 työvoimaministeriö. Tutkimusraportti Arja Munter, **Läntisen Uudenmaan muuttohalukkuus- ja elinolosuhdetutkimus**, 224 s. + liitteet, luovutettiin tilaajakunnille heinäkuussa. Tutkimus on tarkoitettu julkaista ruotsinkielisenä Svenska Litteratursällskapetin sarjassa ja mahdollisesti suomenkielisenä Siirtolaisuusinstituutin monistesarjassa.

Tutkimusaineistoon perustuva artikkeli **Suomenruotsalaiset ja muuttoliike** ilmestyi Arja Munterin kirjoittamana Siirtolaisuus-Migration aikakauslehdessä 3/1981.

Suomen ja Ruotsin välinen muuttoliike kääntyi paluuvoittoiseksi vuoden 1981 aikana, sillä marraskuun loppuun mennessä Suomeen voitiin todeta palanneen 11 193 Suomen kansalaista ja Ruotsiin muutti vastavasti 6 611, muuttovoitto Suomelle 4 582. Paluumuuton lisääntymisen myötä on alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota myös paluumuuttoon liittyviin ongelmiin. Tiedon- ja informoimintatarvetta on esiintynyt erityisesti muuttajien työllisyyteen, asumiseen, terveyteen sekä lasten koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä. Näistä työllisyys, asuminen ja lasten koulunkäyntiongelmien ovat tutkimuksen kohteena "Ruotsista palanneet"-tutkimuksessa, jonka rahoittivat asuntohallitus ja työvoimaministeriö. Tutkija Jouni Korkiasaari perehtyi toimikauden aikana tutkimuksen aihepiiriin, laati tutkimuksessa käytettävän kyselylomakkeen ja suoritti esitutkimuksen 51 koehenkilölle. Varsinainen tutkimusaineisto kerättiin tammikuussa 1982 postikyselyinä; otos 1500 Ruotsista vuosina 1980-81 palannutta henkilöä on kerätty väestön keskusrekisteristä.

Kertomusvuoden aikana Siirtolaisuusinstituutissa jatkui myös tammikuussa 1980 käynnistynyt kaksivuotinen maassamuutto-projekti, jonka rahoittaa Suomen Akatemian yhteiskuntatieteellinen toimikunta. Tutkimus on yhteisprojekti työvoimaministeriön ja tilastokeskuksen kanssa ja siinä tutkitaan vuosina 1977-78 maassamuuttaneiden elinolosuhteita. Otoksen suuruus on 1800 henkilöä ja vertailuaineistona 1100 paikallaan pysynyttä. Projektin tutkijana toimii VTL Ismo Söderling.

Maassamuuttoprojektin ongelmanasetteluna on 1) ketkä muuttavat, 2) miksi muutetaan, 3) miten muutetaan ja 4) millaisin seurauksin muutetaan. Problematiikkaa on lähestytty tarkastelemalla, miten eri muuttovirroissa (maaseudulta maaseudulle, maaseudulta kaupunkiin, kaupungista maaseudulle ja kaupungista kaupunkiin) muuttaneiden muuttoprosessit eroavat toisistaan. Tutkimustuloksia verrataan myös viimeisimpiin ja keskeisimpiin Ruotsin siirtolaisuutta koskeviin tutkimustuloksiin. Varsinainen tutkimustyö päättyi vuoden 1981 lopussa. Lopullinen tutkimusraportti on tarkoitettu julkaista Siirtolaisuusinstituutin sarjassa.

Tutkimusaineistoon perustuen on Väestötutkimuksen Vuosikirjassa ilmestynyt Ismo Söderlingin kirjoittama artikkeli **The Basis of Internal Migration Research**. Yearbook of Population Studies in Finland 1981, vol. XIX.

Tutkimusprojektin suunnitteluvaiheessa todettiin tiedontarvetta kaupungista maaseudulle suuntautuneesta muuttoliikkeestä. Maassamuuttoprojektin aineistoa käytettiin tämän tutkimustehtävän selvittämiseen Turun yliopiston sosiaalipolitiikan laitoksella suoritetussa 15 suurimman kaupungin lähtömuuttoa tarkastelevassa tutkimuksessa. Tutkimus **Suomen suurimpien kaupunkien lähtömuuttajat vuosina 1977-78**, tutkijoina Jouni Korkiasaari, Kai Lindström ja Ismo Söderling on ilmestynyt sarjassa Turun yliopiston sosiaalipolitiikan laitoksen julkaisuja A:4 - 1981, 116 s. + liitteet.

Toisena erillistutkimuksena maassamuuttoprojektin aineistosta tutkittiin maassamuuttoa työvoimapolitiikan kannalta. Tässä työvoimaministeriön rahoittamassa tutkimuksessa tarkasteltiin maassamuuttaneiden sosioekonomista rakennetta, muuton syitä ja muuttotapahtumaa sekä muuton seurauksia ja uudelleenmuuttohalukkuutta. Painopiste tutkimuksessa oli muuttajien työhön ja työolosuhteisiin liittyvissä kysymyksissä. Tutkimusraportti Jouni Korkiasaari, **Vuosina 1977-78 maassamuuttaneet työvoimapolitiitisesta näkökulmasta tarkasteltuna** on ilmestynyt työvoimaministeriön sarjassa Työvoimapolitiittisia tutkimuksia N:o 27/lokakuu 1981, 141 s. + liitteet.

Lisäksi maassamuuttoprojektin aineistoa on tarkoitettu käyttää Tampereen yliopiston alue-tieteen laitoksella tekeillä olevissa pro gradu-tutkielmissa. Tutkimusaiheena ovat kehitysalueitten muuttoliikkeet. Myös Turun kaupungin tilastotoimiston maassamuuttotutkimuksessa on käytetty projektin tulostusmateriaalia.

Lausunnot

Siirtolaisasiain neuvottelukunta (SAN) pyysi eri tahoilta lausuntoa v. 1980 julkistetusta viidennestä mietinnöstä, jossa se oli laatinut perusteet Suomen siirtolaispolitiittisille periaatteille. Lausunnonaan Siirtolaisuusinstituutti korosti siirtolaispolitiittisten periaatteiden tärkeyttä ja yhtyi neuvottelukunnan esitykseen, ettei Suomi voi hyödyntää muiden maiden siirtolaispolitiittisia periaatteita ja lähtökohtia, vaan toiminnan perusteet on luotava omista vaatimuksista ja edellytyksistä lähtien. Toisaalta instituutti toteaa mietinnön jääneen monilta osin puutteelliseksi, siinä ei esim. riittävästi kiinnitetä huomiota muuton syiden moninaisuuteen ja mietintö keskittyy ehkä liiaksi Pohjoismaisen muuttoliikkeen tarkasteluun. Lausunnonaan Siirtolaisuusinstituutti korostaa myös siirtolaispolitiittisen tutkimusohjelman aikaansaamista ja toivoo siirtolaisasioiden hallinnon järjestämisestä perusteellista ja avointa keskustelua.

Prof. Jacob Heikkinen Michiganista USA:sta alusti amerikansuomalaisten kirkollisesta elämästä ja sen alkuvaiheista. Keskustelijoina mm. Keijo Virtanen, Juha Pentikäinen, Olavi Koivukangas ja John. O. Virtanen.

Koulutus- ja yhteistyötoiminta

Australian matkan aikana - helmi-huhtikuussa 1981 - Olavi Koivukangas piti kolmessa Australian yliopistossa esitelmiä tai seminaareja, neljässä Suomi-Seurojen tai seurakunnan järjestämässä tilaisuudessa luentoja diakuvin lähinnä Suomen Australian siirtolaisuudesta sekä antoi neljä radio- ja viisi lehthihaastattelua. Australian National Universityssä Canberrassa hän oli 'visiting fellow' kaksi viikkoa.

Dos. Nils Häggström ja toht. Lars Erik Borgegård Uumajan yliopistosta kävivät tutustumassa instituutin toimintaan maaliskuussa ja kartoittivat samalla yhteistyömahdollisuuksia muuttoliiketutkimuksen alalla.

Suomesta Ruotsiin suuntautunut siirtolaisuus oli Lundin yliopiston lastentarhanopettajien koulutusryhmälle pidetyn luennon aiheena. Tämä ruotsinsuomalaisten lasten opettajiksi valmistuva kolmentoista henkilön ryhmä vieraili instituutissa 1.4.1981. Luennon

piti Ismo Söderling, Siirtolaisuusinstituuttia ja sen toimintaa esitteli Maija-Liisa Kalhama.

Ismo Söderling luennoi Nauvossa pidetyssä Kirjaisten Kesälukiossa aiheesta "Muuttoliike yhteiskunnallisen muutoksen kuvastajana."

Multietniska Samordningskommittén (MEKS) Upsalasta (15 henkilöä) vieraili Siirtolaisuusintituutissa, Turun yliopistossa ja Åbo Akademiassa 10.-12.9.1981 tarkoituksena tutustua näiden laitosten toimintaan, tutkimushankkeisiin ja mahdollisuuksiin solmia yhteistyöprojekteja. Olavi Koivukangas kertoi vierailijoille instituutin toiminnasta ja Australian siirtolaisuuden tutkimuksesta, Ismo Söderling maassamuuttoprojektista, Arja Munter tutkimuksesta ohi työnvälityksen Ruotsiin muuttaneista ja Läntisen Uudenmaan muuttoliiketutkimuksesta sekä Jouni Korkiasaari Ruotsista palanneita käsittelevästä tutkimuksesta.

Elokuussa instituutissa vieraili Portland Oregonista USA:sta seitsemäntoistahenkisen ryhmä maantieteen ja historian opettajia, jotka osoittivat erityistä mielenkiintoa näytellyä Suomalainen siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja instituutin tutkimus- ja julkaisutoimintaa kohtaan.

Siirtolaisuusinstituutti järjesti toimikauden aikana myös kaksi vierailuluentoa, joihin kutsuttiin kuulijoita Turun yliopistosta ja Åbo Akademiasta:

1. Prof. Jacob W. Heikkinen Michiganista USA:sta alusti aiheesta amerikansuomalaisten kirkollinen elämä ja sen alkuvaiheet. Keskustelijoina oli 11 tutkijaa.

2. Marraskuussa instituutti järjesti australialaiselle prof. Reginald Appleyardille luentokiertueen Suomessa. Prof Appleyard luennoi Oulun yliopistolla, Tampereella, Helsingissä ja Siirtolaisuusintituutissa. Instituutissa pidetyn luennon aiheena oli "Contemporary Issues in International Migration".

Osallistuminen muualla järjestettyihin tilaisuuksiin

Ruotsinsuomalainen kulttuurirahasto järjesti yhdessä Ruotsin Pohjola-Norden yhdistyksen kanssa Värmlannin suomalaisen kulttuurin symposiumin Karlstadissa 1.-4.6.1981. Siirtolaisuusintituutin edustajana symposiumiin osallistui Maija-Liisa Kalhama.

Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto (RSKL) järjesti 9.-11.11.1981 Hanasaareissa Siirtolaisvähemmistöt ja demokraattinen tutkimus-seminaarin, johon instituutista osallistui Olavi Koivukangas ja Ismo Söderling.

Marraskuun 9.-11. päivinä järjestettiin Krakovassa Puolassa valtamerentakaiseen muuttoliikkeeseen kohdistunut siirtolaisuututkijoiden symposium "Emigration from Northern, Central and Southern Europe: Theoretical and Methodological Principles of Research", jossa dos. Keijo Virtanen Turun yliopistolta

edusti myös instituuttia.

Roomassa järjestettiin paluumuuttoa käsittelevä konferenssi 11.-14.11.1981. Siirtolaisuusintituuttia edusti konferenssissa dos. Tom Sandlund Åbo Akademiasta.

Muu tutkimustoiminta

Edellämäinittujen vierailujen ja luennoitsijoiden lisäksi instituutissa on kuluneen toimikauden aikana käynyt yksittäisiä tutkijoita ja opiskelijoita sekä kotimaasta että ulkomailta. Instituutin taholta on pyritty avustamaan ja neuvomaan heitä lähinnä tutkimusmateriaalin hankinnassa. Lisäksi instituutti on aktiivisesti pyrkinyt tiedottamaan omista tutkimuksistaan ja toiminnastaan lähettämällä yhteensä 6 tiedotetta julkiselle sanalle.

Suomen Kartaston v. 1981 valmistuneessa vihossa No 210 on luku "Siirtolaisuus" Olavi Koivukankaan kirjoittama.

Näyttelytoiminta

Kertomusvuoden aikana on näyttelytoiminnassa keskitytty Ruotsin siirtolaisuuden näyttelyn vuonna 1980 alkaneen Ruotsin kierroksen jatko-organisointiin.

Näyttely Oi Maamme Suomi - Vårt Land Vårt Land - Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen - Utvandringen från Finland till Sverige genom tiderna rakennettiin vuonna 1980. Sen tarkoituksena on lisätä tietämystä Suomesta Ruotsiin suuntautuneesta muuttoliikkeestä ja sen historiasta. Näyttely muodostuu valokuvista, tekstipaneeleista ja erilaisista museoesineistä. Se on rakennettu asiantuntijoiden laatimien käsikirjoitusten pohjalta. Nämä käsikirjoitukset on julkaistu näyttelyjulkaisuna, joka on toistaiseksi ainoa kokonaiskuvaus siirtolaisuudesta Suomesta Ruotsiin.

Näyttely on aloittanut kierroksen Ruotsissa Göteborgissa 17.5.1980, jossa se oli 2.11.1980 saakka. Tämän päänäyttelyn lisäksi oli Göteborgin Historialliseen Museoon raken-

Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen-näyttelyn avajaiset Västeräsin Linnan pihalla. Näyttelyn kiertäessä Ruotsissa järjestivät näyttelypaikkakunnat erilaista oheisohjelmaa näyttelyn yhteyteen.

nettu Göteborgin suomalaisia käsittelevä oheisnäyttely nimeltään Finsk Sisu i Göteborg/Suomalainen sisu Göteborgissa. Lisäksi Historiallinen Museo ja Länsiruotsalainen yhteistyökomissio järjestivät yhdessä paikallisen suomalaisyhdistyksen kanssa luento- ja musiikkitilaisuuksia. Näyttelyyn kävi tutustumassa Göteborgissa noin 22 000 henkilöä.

Näyttelyn suurimmaksi menestykseksi voidaan katsoa sen pääseminen Tukholman Nordiska Museetiin, joka on Ruotsin arvostetuin museo ja jonka näyttelyt ovat korkeatasoisia ja keräävät yleensä suuret katsojamäärät. Näyttelyn avajaiset pidettiin Tukholmassa Suomen Itsenäisyyspäivänä 6.12.1980 ja kun näyttely päättyi siellä 24.5.1981 oli sen nähnyt yli 52 000 henkilöä. Samalla näyttely oli saanut runsaasti palstatilaa sekä ruotsalaisissa että suomalaisissa päivälehdissä.

Myös Nordiska Museetin tiloissa päänäyttelyn lisäksi oli esillä oheisnäyttelyjä. Museo itse valmisti tunnetun värmlannintutkijan

Nils Keylandin kokoelmiin perutuvan näyttelyn, ja Tukholman suomalaisseurat sekä seurakunta omaa toimintaansa ja historiaansa valaisevan oheisnäyttelyn. Nordiska Museet järjesti yhdessä suomalaisseurojen kanssa näyttelyn yhteyteen luentosarjan, jossa luennoitsijoina olivat prof. Pertti Virtaranta Helsingin yliopistosta, pääjohtaja Tor Palmund Ruotsin maahanmuuttovirastosta (SIV), Ruotsin siirtolaisministeri Karin Anderson ja päätoimittaja Unto Miettinen Helsingistä. Lisäksi järjestettiin erilaisia musiikkitilaisuuksia.

Värmlantiin, yhdelle Ruotsin vanhimmista suomalaisalueista, näyttely siirtyi kesäkuun 5. päivänä 1981, jolloin se avattiin Värmlannin museossa Karlstadissa. Täältä näyttely siirtyi elokuussa Västmanlannin museoon Västeräsin linnan kuninkaansaliin, jossa se oli esillä lokakuun 4. päivään saakka. Kesäkuusi verotti kävijämääriä, kuitenkin näyttelyyn tutustui näilläkin paikkakunnilla yhteensä noin 9 000 henkilöä. Kummassakin paikassa oli myös paikallisten suomalaisyh-

Yhdysvalloissa 50 vuotta siirtolaisena ollut, nykyisin Turussa asuva, 87-vuotias Albert Tölli lahjoitti Siirtolaisuusinstituutille palkintokokoelmansa, jotka hän on voittanut kävelykilpailuissa USA:ssa.

distysten valmistamat heidän omasta toiminnastaan kertovat oheisnäyttelyt.

Lokakuun 10. päivänä 1981 näyttely avattiin Falunissa Taalainmaan museossa. Museo oli jo etukäteen jakanut paikallisten koulujen opettajille näyttelyjulkaisun tutustumista varten ja näyttelyn saavuttua museo valmisti koululaisille kyselylomakkeen näyttelyn sisällöstä. Muuta oheisohjelmaa oli mm. bussimatka Grangården suomalaisuudelle, pelimannijuhla, Borlängen Suomi-Seuran esitys sekä kaksi luentoa suomalaisesta siirtolaisuudesta. Varsinaista oheisnäyttelyä Falunissa ei ollut, mutta museo oli valmistanut kartan Taalainmaan suomalaisasutuksesta. Näyttelyssä kävijöitten määrä Falunissa oli 17 549 henkilöä.

Falunista näyttely siirtyi Haaparantaan, jossa se avattiin 18.12.1981 Ruotsinsuomalaisten Kansankorkeakoululla. Näyttely on Haaparannassa 17.2.1982 saakka, jonka jälkeen se siirtyy Suomeen.

Yleishavaintona näyttelyn kiertämisestä Ruotsissa on todettava, että se herätti jokaisella paikkakunnalla suurta kiinnostusta ja otettiin mielenkiinnolla vastaan. Näyttelyn lehdistössä saama huomio oli poikkeuksetta myönteistä. Näyttelyjulkaisuja myytiin noin 1000 kappaletta ja lisäksi Pohjola-Norden yhdistys on tilannut sitä 1300 kappaletta jaettavaksi Ruotsin kouluihin oheislukemistoksi. Kaiken kaikkiaan voitaneen sanoa, että näyttely saavutti sille asetetut tavoitteet ja vei hyvin perille tietoa ja herätti kiinnostusta suomalaista siirtolaisuutta ja sen perinnettä kohtaan Ruotsissa, jossa näyttelyn nähtävien kokonaismäärä oli yli 100 000.

Dokumentointi, arkistointi ja kirjasto

Arkisto

Siirtolaisuusinstituutin arkistoinnin tavoitteena on koota ja tallentaa erilaista siirtolaisten elämään ja itse muuttotapahtumaan liittyvää aineistoa. Tätä tavoitettaan instituutti on toteuttanut vastaanottamalla lahjoituksia

vanhoilta siirtolaisilta, heidän järjestöiltään, yhdistyksiltään yms.:lta eri puolilta maailmaa, sekä seuraamalla lehdistössä ilmestyviä kirjoituksia ja keräämällä valokuvia ja erilaista esineistöä. Siirtolaisuusinstituutin järjestetty arkistoaineisto jakaantuu kolmeen osaan: lahjoituskirjasto (alkuperäisiä ja kopioituja sekä julkaistuja ja julkaisemattomia asiakirjoja), valokuva-arkisto ja lehtileikekokoelma. Arkiston lahjoittajaluettelon mukaan (Liite 1) lahjoituksia on vastaanotettu 19 järjestöltä ja 205 yksityishenkilöltä. Aineistokohtaisessa luettelossa (Liite 2) on luetteloitu arkistossa säilytettävät ulkosuomalaislehdet, juhlaulkaisut, historiikit sekä sanoma- ja aikakauslehdet, joista valittavan usein on kuitenkin saatu vain hajanumeroita. Tämän lisäksi luettelossa on mainittu tärkeimmät arkistossa säilytettävät käsikirjoitukset.

Valokuva-arkistossa oli toimikauden lopussa järjestettyjä valokuvia maillain seuraavasti: USA 316 kpl, Kanada 19 kpl, Australia 225 kpl ja Suomi 11 kpl.

Vastaanotettuja mutta kertomusvuoden lopussa järjestämättä olevia lahjoituksia on 69 kappaletta.

Kirjasto

Siirtolaisuusinstituutin kirjasto toimii lähinnä laitospöytäkirjastona, josta kuitenkin annetaan myös lainauksia laitoksen ulkopuolisille. Kirjaston erikoisalana ovat siirtolaisuus- ja maassamuutto sekä näihin läheisesti liittyvät kysymykset. Tutkimuksia ja julkaisuja (n. 2000 kappaletta) on pyritty hankkimaan etupäässä lahjoituksina ja vaihtosuhteina kotimaasta ja ulkomailta, mutta jonkin verran on jouduttu myös ostamaan vaikeasti hankittavaa tutkimuskirjallisuutta. Kaunokirjallisuuden osalta pyrkimyksenä on koota siirtolaisten itsensä kirjoittamia teoksia, elämäkertoja, matkakuvauksia yms. Teosvalikoiman hoidon lisäksi kirjasto pyrkii avustamaan tietojen hankinnassa erilaisissa yhteyksissä. Siirtolaisuusinstituutin kirjastoon saa-

puu myös säännöllisesti eri puolilla maailmaa ilmestyviä ulkosuomalaislehtiä (Australiasta 4, USA:sta 5, Kanadasta 3 ja Ruotsista 13) sekä tieteellisiä aikakauslehtiä.

Julkaisutoiminta

Siirtolaisuusinstituutti on kuluneen toimikauden aikana keskittynyt vuonna 1980 saavutettujen tulosten kirjaamiseen ja julkistamiseen. Rovaniemellä kesäkuussa 1980 pidetyn kveeniseminarin esitelmät päätettiin julkaista suomen- ja norjankielisenä. Kertomusvuonna saatiin käännöstyöt valmiiksi ja aloitettiin varsinaisen painotyö. Julkaisun toimittajana on Maija-Liisa Kalhama.

Myös Muuttoliikesymposium 1980-raporttia on toimitettu kuluneen vuoden aikana. Laajasta aineistosta puolet on oikoluettu, mutta julkaisun lopullinen valmistuminen siirtyi tulevan toimintavuoden puolelle. Raportin toimittajina ovat Olavi Koivukangas, Raimo Narjus ja Kai Lindström.

Ruotsin siirtolaisuuden näyttelyjulkaisusta jouduttiin ottamaan lisäpainos toimintavuoden aikana. Uusintapainoksessa on pyritty korjaamaan havaitut puutteellisuudet ja viimeistä lukua "Siirtolaisuus Ruotsiin toisen maailmansodan jälkeen" on täydennetty ajanmukaisilla tiedoilla.

Aikakauslehteä Siirtolaisuus-Migration ilmestyi 4 numeroa. Siihen sisältyi yhteensä 134 sivua, 13 siirtolaisuutta tai muuttoliikkeitä yleensä käsittelevää artikkelia sekä runsaasti erilaista tiedotusta.

* * *

Siirtolaisuusinstituutin hallintoelimiä ovat valtuuskunta ja hallitus, joiden tehtävänä on tukea ja valvoa instituutin toimintaa. Valtuuskunnan puheenjohtajana v. 1981 toimi prof. Jorma Pohjanpalo ja se kokoontui kaksi kertaa. Hallituksen puheenjohtaja oli prof. Vilho Niitemaa. Hallitus kokoontui toimikauden aikana 4 kertaa.

Yhdistysten ja laitosten arkistolahjoitukset

USA
Kipinä-Kerho Inc. Springfield
Knights of Kaleva Palmunlaakson Maja 60 Van Nuys
Suomi Conference Hancock
New Port Richeyn kirjasto New Port Richey
Suomi-Hovi N.Y.

Ruotsi
Emigrantinstitutet Växjö
Emigrantregistret Karlstad
Ruotsinsuomalaisten Arkisto Tukholma
Ruotsin Metallityöväenliitto Tukholma
Ruotsin suom.kiel.seurakuntatyön keskus Tukholma
Tidningarnas Telegrambyrå Tukholma

Suomi
Etelä-Pohjanmaan Maakuntaliitto Seinäjoki
Helsingin yliopiston kirjasto Helsinki
Museovirasto Helsinki
Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiö Helsinki
Suomi-Seura Helsinki
Turun yliopiston kirjasto Turku
Valio meijerien keskusosuusliike Helsinki
Åbo Akademis Bibliotek Åbo

Yksityishenkilöitten lahjoitukset

USA

Aarnos, Elina Alli New Port Richey, FI
Aarnos, Viljo Evert "
Ahola, Olga Lake Worth, FI
Anderson, David Detroit
Anderson, Herman Lake Worth, FI
Anderson, Hilda New Port Richey, FI
Anstin, Laina "
Beck, Arthur Lake Worth, FI
Beck, Jenny "
Bjelke, Lempi "
Braski, John "
Carlson, Edwin "
Carlson, Leo Lantana, FI
Ekman, Katri Brooklyn, N.Y.
Fox, Hellen Miami, FI
Fox, Onni North Miami, FI
Friberg, Eino Belmont, Mass.
Friis, Toini Lantana, FI
Gonsen, Risto Lake Worth, FI
Haapaniemi, Marjatta New York, N.Y.
Haines, John Florida
Hanelli, Pirkko Silver Spring, Maryland
Hanni, Mary Lake Worth, FI

Harju, Anton
Harju, Hilda
Heinonen, Väinö
Hilden, Hilma D.
Hill, Hilda
Hill-Cooke, Ruth

Iho, Arnold
Iho, Mikko
Iho, Selma
Johnson, Alli
Jokinen, Oswald
Junka, Vilpas
Jurmu, Ester
Kallio
Kallio, Matti Augusti
Kataja, Niilo
Katajisto, Arvo
Ketonen, John E.
Kettunen, Johanna
Koivisto, Elna
Koivisto, Gunnar
Koivisto, Herman
Kolehmainen, Betty
Kolehmainen, John I.
Komulainen, Esko Vihtori
Koski, Simo
Koskinen, Hugo
Kovanen, Sulo
Kuisti, Lempi
Laaksonen, Viljo
Lahti, Ida Maria
Lammi, Selma

Larson, Laila
Leino, Hilma
Leinon sisarukset
Lempio, Hilppa ja Paavo
Lepistö, Eeli
Liedes, Valio
Lindfors, Karl
Lipponen, Antti
Lipponen, Maija
Luoma, Alyce
Maikkola, Anna
Maikkola, Fred
Matela, Maria Sofia
Miettinen, Vilho
Miettinen, Allan
Mustonen, Frans
Mäkelä, Selma
Mäki, Jussi
Mäki, Vera
Niskanen, Lili
Nyman, Gust
Oja, Emil
Oja, Tyyne
Olin, Elis August
Olkkio, E. A.
Owen, Hera
Paananen, Paavo

Jessup, Georgia
" Florida
Lake Worth, FI
San Francisco, California
Lake Worth, FI
Miami, FI
Miami, FI
Lake Worth, FI
Keski-Florida
Timmins, Ohio
Ewen, Michigan
Lake Worth, FI
Jessup, Georgia Florida
Lake Worth, FI Florida
Lake Worth, FI Florida
New Port Richey, FI
Lake Worth, FI Ohio
Astor, FI
Lake Worth, FI
New York, N.Y.
New Port Richey, FI
Lake Worth, FI
Miami, FI
Lake Worth, FI
Jessup, Georgia
Lake Worth, FI
New York, N.Y.
New Port Richey, FI
New Port Richey, FI
Ashley, Mass.
Lake Worth, FI
"
"
Neanah, WI
Lake Worth, FI
"
Astor, FI
Lantana, FI
Washington Florida
Lake Worth, FI
Lantana, FI
Burlingame, Calif.
Keski-Florida
Conn., Ohio
New Port Richey, FI
"
Lake Worth, FI
Baltimore, Maryland
Seattle, Washington
Lake Worth, FI

Paananen, Vilma	..	Kosonen, Peter	Burnbury, WA	Mustonen, Kalervo	Pori	Pohjanpalo, Jorma	..
Pasanen, Uuno	Maine	Lindström, Agatha	Qld	Palaskari, Heikki	Helsinki	Saari, Helvi	Turku
Peter, Fred W.	Lake Worth, Fl	Loorits, Eino	Hobart, Tasmania	Paldan, Terttu	Lahti	Sahlman, Isa	Helsinki
Puikkonen, Vilho	..	Monola, K.	Cambell Town, SA	Peippo, Mauno	Kauhajoki kk	Santalampi, Maritta	Naantali
Ragnell, Arthur	Lantana, Fl	Murtonen, Aimo		Pennanen, Kaija	Kuopio	Setälä, Nikolai	Hajakangas
Rais, Vilho Johannes	Lake Worth, Fl	Mäkelä Reijo	Beachmere, Qld	Peromies, Aino	Helsinki	Sievänen, Armi	Virrat
Ranta, Frank	..	Nordling, R.V.	Brisbane, Qld	Pihlakoski, Eeva	Turku	Virtanen, John O.	Turku
Renwall, Aina	New Port Richey, Fl	Polven, Jalmari	Brisbane, Qld	Piironen, Paavo	Helsinki	Wuorenrinne, Heikki	Espoo
Rissanen, Simo C.	New York, N.Y.	Ramstadius, Ragnar					
Roslin, Maissi	Lake Worth, Fl	Rasi, Jaakko	Brisbane, Qld				
Saalelma, Saimi	Jessup, GA	Savimäki, E.	Nambour				
Saarinen, Toivo	Fl	Seppänen, Zena	Brisbane, Qld				
Sahlman, Urho	New Port Richey, Fl	Sivonen, Pauli	Tasmania				
Salmen, Hilja	Lantana, Fl	Tanner, Harald	Brisbane, Qld				
Salmi, Oskar	Jessup, GA	Tarvainen, Aleksi	Lyons, ACT				
Sandberg, Arthur	Naples, Fla	Tuomi-Fabritius, Annikki	Northmead				
Sorsa, Oskari	Lake Worth, Fl	Ullner, Karl J.	Dallas				
Stenfors, Hanna	Lake Worth, Fl	Uotila, Heimo	Woden, ACT				
Stewens, Huida	Lake Worth, Fl	Weston, Hilma	Nambour, Qld				
Sunell, Hugo	Lake Worth, Fl						
Suojanen, Reinoja Martha	Nwe Port Richey, Fl						
Suwanen, Saimi	Fl	Ruotsi					
Talas, Väinö	Lake Worth, Fl	Forss Tor/FRIS	Västerräs				
Tamp, Vivian	Stockbridge, MA	Laakkonen Risto	Stockholm				
Tanner, Marjatta	Silver Spring, Md	Malka Kaapo	Stockholm				
Tommola, Vihtori	Lake Worth, Fl	Sainio Matti A.	Uppsala				
Tuominen, Paavo	Lake Worth, Fl	Yläräkkölä Arvo	Handen				
Wantin, Anna Elina	New Port Richey, Fl						
Wargelin, Raymond W.	New Mexcio	Suomi					
West, Emil ja Fanny	Lake Worth, Fl	Aaltio, Tauri	Helsinki				
Wintturi, Frans	New Port Richey, Fl	Aalto, Aino	..				
Wintturi, Helmi Marja	..	Aalto, Otso	Turku				
Wobken, A.	Sonoma, Cal.	Ahlberg, Einar	Seinäjäki				
Åkersten, Heikki	New Port Richey, Fl	Asikainen, Raili	Turku				
Åkersten, Irja	..	Byman, Alf	Helsinki				
		Copeland, William R.	Kerava				
Kanada		Eskola, Risto	Lohja				
		Fagerlund, Olga S.	Helsinki				
Kaksonen, Uuno	Sudbury, Ont.	Forsberg, Fredrik	Helsinki				
Koskinen, Eino Jaakko	Timmins, Ont.	Hakola, Aarne	..				
		Halonen, E.L.	Turku				
		Hastela, Leena	Espoo				
Australia		Heikkinen, Helge	Turku				
		Herki, Pentti ja Irma	Helsinki				
Aalto, Ilmari	Sydney	Hiitonen, Unio	Piispanristi				
Akerman, Emil	Cheltenham, Vic.	Huhtamäki, Signe	Helsinki				
Anttila, Lorna	Geraldton, WA	Ikävalko, Lempi	Turku				
Armstrong, P.	Swan Hill, Vic.	Jakola, Lauri					
Bleakley, J.	Brighton-Le Sands, NSW	Järnefelt, Rva	Turku				
		Kinnunen, M-L	Kotka				
Carlberg, Runar	Safety Bay, WA	Koivistoinen, Eino	Turku				
Fabritius, Leo	Northmead	Koivukangas, Olavi	Helsinki				
Fox, Rauha	Albany, WA	Korhonen, Lea	..				
Hanhiniemi, Emil	Old	Kulhia, Sakari	Mäntyharju				
Hentula, Väinö	Alberton, SA	Kuusi, Hertta	Turku				
Hilton, George	Tasmania	Laakso, Arthur ja Alli	..				
Isotalo, Stina	WA	Lehmussaari, Viljo Antero	Seinäjäki				
Jaakkola, Anna	Boronia	Leinonen, Kalevi	Helsinki				
Järveläinen, Ville	Altona	McAllister, Kirsti					
Kippo, Viljo	Bentley, WA						
Korpinen, L.	Hobart						

* * *

Aineistokohtainen luettelo

Ulkosuomalaislehdet, juhlaulkaisut, historiikit ym.

USA

Amerikansuomalaisten Joulu	1974
Amerikan Uutiset, New York Mills	1975 n:o 92, 1976 n:o 100, 1977 n:o 1-11, 13-14, 16-41, 43, 45-53, 54-99, 1978 n:o 94
Aseveli, N.Y.	1954 20-vuotisjuhlaulkaisu, 1964 30-vuotisjuhlaulkaisu, 1969 35-vuotisjuhlaulkaisu
Aura, Hancock	1914 n:o 1-3, 1915 n:o 1-12, 1921-23 n:o 1-12 sid.
Build and grow, Ohio	Suomi Zion Lutheran Church
Conneautin suom.ev.lut.srk.	1945 50-vuotisjuhlaulkaisu
Erämaan opas	1938
Esiraivaajien muisto, Minn.	1939
Finlandia Masonic Club, N.Y.	1956 aprill
Finnam newsletter, Oregon	1970 n:o 7
The Finn-So News, Minn.	1939 n:o 7, 1940 n:o 14, 22-30, 21
Finnish Album, Mich.	1951 Detroit's 250th Birthday
Finnish American Athletic Club Journal, New York City	1939 festival journal
The Finnish American Cahmber of Commerce, N.Y.	1964 n:o 5
Finnish America Magazine, N.Y.	1939 n:o 1-3
Finnish-American Weekly, Minn.	1937 n:o 24
First Finnish Settlement in America 1638, Chester	1938 june 29
From the Northern Corner, N.J.	1963
Historical Tract Issue, Oregon	1971 september
History of the sixty years of Valontuote	
Temperance Society	
Holy Trinity Lutheran seurakunnan riemuvuoden juhlaulkaisu	1946
Hosanna, Fl	1970 maaliskuu
Industrialisti	1940 n:o 153, 1953 ja 1959 jouluy n:o 1
Joulu, Duluth	1944 amerikansuom. joulujulkaisu
Joulu, Superior, Wisc.	1942
Joulu	1944, 1947, 1948, 1949
Joulu	1952, 1954 - 1957, 1959
Joulujulkaisu, Brooklyn	1931
Joulurauha, Mich.	1920
Joulusanoma, N.Y.	1959
Jouluviesti, Fitchburg	1941
Jouluviesti, N.Y.	1918-20, 1922, 1924, 1927-28, 1931, 1937-38, 1946, 1948-57, 1961
Juhannus, Duluth	1941
Juhannusjuhla, Minn.	1931, 1934, 1947, 1954, 1955, 1956, 1958, 1962
Juhannusvalo, Ironwood, Mich.	1938
Juhannusviesti	1949

Juttulehti, Minn. 1929 n:o 1
 Kaiku, Detroit, Mich. 1926 n:o 1
 Kaleva 1900-75
 Kalevainen 1915, 1925, 1928-31, 1936, 1938-50, 1951-58, 1961-63, 1941, 1944, 1957, 1959, 1960, 1943 1931 n:o 1, 2

Kalevan Kansa, Minn. 1916 n:o 1
 Kalevan naisten historian ääriiviivoja 1955-65 1961
 Kansan Henki, Minn. 1963 n:o 3, 1962:4-5, 1966:7, 1975:1, 3, loka, 6, 1976: 7-8, 1977: 1-5
 Kansallisseura Imatra, New York 1950 n:o 50
 Kerhoviesti, Cal. 1919
 1946
 1975, 1977
 1960, 1964
 1922 n:o 1
 Käytännöllinen opas 1926 n:o april, june
 Lasten lehti, Mich. 1897 n:o 11-12, 1898 n:o 6, 1905: 8
 Lukemista kaikille, Minn. 1958 2 kpl, 1959 2 kpl, 1961 1 kpl
 Lutheran Counselor, Mich. 1960 n:o 12
 Lutheran Quarterly, Berkeley 1976 nr 4
 Maynardin suom.ev.lut.srk:n juhlaulkaisu 1934, 1944
 Messiah Lutheran Church, Duluth, Minn. 1959
 " Portland 1962
 Michiganin Suomalainen 1961, 1962
 Minnesotan raittiusliiton juhlaulkaisu 1937
 Naisten Viiri, Wisc. 1957 n:o 40, 1976 n:o 49, 50-51, 1977 n:o 1-9, 11-39, 41-50, 1975 n:o 23, 25, 28 1964 1959, 1961

National Convention, NY 1946 marraskuu
 News Letter, Cal. 1938 n:o 73, 1941 n:o 80, 84, 1956 n:o 36, 1960 n:o 97, 1956 n:o 35, 1975 n:o 21, 47, 1976 n:o 37, 1977 n:o 1, 3-11, 13-28, 29, 30-38, 40-43, 1978 n:o 40
 New Yorkin Suomalaisen Kansallisseuran XV vuosijulkaisu 1957 n:o november, 1958 march
 New Yorkin Uutiset, N.Y. 1975 n:o 50, 1976 n:o 49, 45, 1977 n:o 1-35, 37, 39-45, 47-50
 1941 n:o 1, 3
 1976 jouluku, 1977 n:o 1-6, 1975 jouluku, 1976 n:o 1-10 jouluku, 1977 n:o 1-3, 5-10 ja jouluku
 1971 february
 1920
 1939
 1928 n:o 1, 14, 15, 19, 1931 n:o 11, 12, 15, 1932 n:o 1, 3, 10, 12-14, 19-22, 1924 n:o 6, 8, 11, 12
 1944 kesä n:o
 1952 dec
 1936, 1937, 1938
 1935, 1937
 1950 - 1952 jouluku, 1950 n:o 147, 1965 n:o 13, 1975 n:o 53, 1974 Raivaajan liite, 1976 n:o 1, 1977 n:o 1-17, 20-32, 34-38, 40-51
 1952 jouluku, 1953

Radiokuuluttaja, Minn. 1921
 Radionews "Gripsholm" 1938 n:o 2, 3; 1939: 4, 5, 1940: 1, 3, 1941: 1, 2,
 Raitis juhannus, Minn.
 Raitis jouluku, Minn.
 Raivaaja, Mass.

Ribbon, N.Y.
 Saakoon Amerikan Kansa Tietää, NY
 Suomalaisen Ousufarmi Georgiassa, Jesup
 Suomi College Bulletin, Mich.

Suomi-Opiston juhlaulkaisu, Mich.

Suomi-Opiston Viesti, Mich.

Suomi Tervehdys
 Sydän Kesä
 The Theater Finns, Oregon
 Toimi
 Toivon valo, Oregon
 Totuuden todistaja

Työmiehen jouluku, Wisc.

Työmies Eteenpäin, Wisc.

Työväen osuustoimintalehti, Wisc.
 The Twenty-One, Berkeley

United co-operative Society of Fitchburg, Mass.
 Valoa

Vappu, Wisc.

Veljeysviesti, Astori, Oregon

K.R. Vuoksen Maja no 19 ja K.N. Aallotar Tupa
 no 15
 Year Book, 60th anniversary The Brooklyn Finnish
 Evangelical Lutheran Church 1891-1951

Kanada

Canadan Uutiset
 Isien Usko

Jouluku, Ont.

Kanadan jouluku
 Kanadan Suomalainen
 Kevät
 Länsirannikon Uutiset
 Metsätyöläinen
 Taisteleva seurakunta, Ont.
 Vancouver Finlandia Club Tiedottaa
 Vapaa Sana, Toronto, Ont.

Vapaus, Ont.
 Viikkosanomat, Ont.

3, 1942: 4, 1943: 1, 1944: 1, 1946: 3, 1955: 1, 1953 no 3
 1931 jouluku n:o 1, muistio, 1932 pääsiäislehti, 1961 juhannuslehti n:o 2
 1974 n:o 4, 1976 4, 1963: 4, 1964: 1, 1976: 1, 1977: 2, 4
 1926
 1953
 1972 july n:o 2
 1977 august n:o 63
 1937 loka-jouluku, 1938 tammi-helmi, huhti, kesä-syys, marras, 1939 tammi-syyskuu, 1940 jouluku, 1977 2
 1908: V, 1910:VII, 1917:XIV, 1924:XXII, 1925: XXII, 1926:XXIV, 1927:XXV, 1928:XXVI
 1975 n:o 94, 1976 67, 1977 n:o 1-9, 11-32, 34-37, 39-50, 1978: 3, 1943 juhlaulkaisu
 1931: 22-23
 1969: 6-9, 1970: 1-11, 1971: 1-8, 11, 1972: 1-6, 8-11, 1973: 1-2, 4, 11, 1974: 4, 6, 8-9, 1975: 7, 1976: 9-11
 1959 50-vuotisjuhlaulkaisu
 1937, 1940, 1943-45, 1949-56, 1957-63, 1963, 1964, 1937, 1945, 1948, 1951
 1949, 1922-25, 1927-30, 1936, 1943, 1946, 1949-51, 1953-60, 1962, 1967, 1968
 1946 nr 7, 1949:11, 1950:7, 1956:4, 1958:1, 1966:oct., 1975 no 12, 1976:1-8, 10-11, 1977:2-4, 6-12

1957

1976 n:o 50
 1957 n:o 4, 1959:10, 1976:5-6, 10, 1977:1-8, 10-12, 1978:2
 1964, 1960, 1964, 1967, 1969, 1970, 1973, 1975, 1976, 1977
 1938
 1936 n:o 1
 1961, 1969, 1970, 1971, -73, -76, -77, -78
 1976 tammi-helmi, marras, jouluku
 1928 n:o 5, 1929 n:o 4
 30-vuotisjulkaisu
 1975 syyskuu, 1978 kesäkuu
 1941 N:o 12, 17, 20, 30, 1976:98, 1977:4, 1952: 38, 1956:72, 76, 1957:44, 84, 1958:75, 1960:88, 1961:90, 116, 117, 1962:44, 76, 77, 1963:76, 1964:85, 89, 1965:39, 73, 1977: 1-15, 17-39, 41-52, 54-55, 57-67, 70-80, 81-103, 1978:1-8
 1965:89
 1977:2-4, 6-31, 1976:47, 1977:1, 3-10, 12-48, 1978:1-3

Ruotsi

Ajan tasalla	1974:1, 1976:1-4, 7
Demokraatti	1978 nr 4
Enköpingin Sampo	1973 n:o 10, 12
Eskilstunan seuralainen	1974 n:o 1-2
Finngötar	1978 n:o 2
Finnsanomat	1977 n:o 214, 234
Frisnytt	1978 nr 1, 1980 nr 5, 1981 nr 1
Haparanda bladet	1977 n:o 58
Jouluilta, Tukholma	1951
Joulupuntari	1975
Kalevan viesti	1973:8, 10-12, 1974:1-4, elokuu, 1976:1-2, 9-10
Kanava, Trollhätan	1976 n:o 1
Meikäläinen	1972 n:o 2, 1973: joulukuu, 1975:8, 1962:2, 1965:5, 1972:1-2, 1974:2-3, 1975:2-3, 1977:2, 1979:4 1 numero ei vuotta
Neliapila	1977 n:o 1-4
Riimukivi	1977 n:o 3
Ruotsinsuomalaisen ortodoksisen srk:n viesti	1978:1
Solnalainen	1975 n:o 1-4, 1975:2, 4-5
Spängan Suomalainen	1962 10-vuotisjuhlakaisku
Suomalaisten Kerho Kiruna Tuollusvaara	1972
Svensk-Finland, Stockholm	1973 n:o 4
Taalainmaan Sanomat	1976 n:o 2-4, 6
Tammenlehti, Täby	1973 n:o 6
Trelleborgin Suomalainen	1974 n:o 1-5
Trollshällan Suomalainen	1960:1, 2, 1961:2-3, 5-7, 9-12, 1962:1-13, 15-18, 1963:9-22, 1964:1-26, 1965:1-10, 13-27, 1966:1-21, 1969:1-21, 1970:1-21, 1971:1-13, 1974:5-6, 17-18
Tukholmalainen	1966:1, 1975:6, 1976:2-3
Tuuletin	1976:9
Tyresön Suomalainen	1975-joulukuu, 1976:1-4, 1977:1-2
Uppsalan Suomi-Seuran Uutisia	1976:5
Upplands-Väsbyn Suomalaiset	1974 n:o 2-4, 8, 1976:2, 4, 9, 10
Uutisposti	1977: 23, 40-44, 1978: 1-7, 9-10
Viikkoviesti	1973:10, 1974:2
Örebron Suomalainen	
Tanska	
Danmarks Posten	1962:11-12
Kööpenhaminan Suomalainen	1962:2, 1963:2, 3
Norja	
Normanns Forbundet, Oslo	1962:11-12
Ruijan Suomenkielinen Lehti, Wesisaari	1877
Sveitsi	
Schweiz-finnland, Zurich	1976 n:o 2
Neuvostoliitto	
Neuvosto-Karjala	1980 n:o 15
Newa	1913 n:o 1
Pietarin lehti	1876 n:o 1
Pietarin Sunnuntailehti	1873 n:o 1
Pietarin Wiikko-Sanommat	1879 n:o 1
Punalippu, Petroskoi	1971 n:o 1

Käsikirjoituksia (huomioitu vain tärkeimmät)

Knights of Kalevala (Ca, USA) 1.9.1974-15.11.1975 amerikkansuomalaisille järjestämän hengentou-
tekipailun käsikirjoitukset (Fingliska-sarja, runoja,
näytelmiä, pakinoita ym.)

John E. Ketosen v. 1974 Bicentennial-toimikunnan
ehdottaman Essay-keräyksen 142 käsikirjoitusta,
joista osa on julkaistu teoksessa "Finnish American
Horizon".

Report on the Activities of the Institute of Migration for the year 1981

The purpose of the Institute of Migration is to promote the collection, recording and documentation of research material relating to emigration and other migratory movements, carry out and advance such research, publish scientific studies on migration and further collaboration and the division of labor with institutions of higher education and other research institutes as well as associations interested in matters relating to migration. Further, the tasks of the Institute include disseminating information on research and questions relating to migration and coordinating the work being done in this field in various quarters both at home and abroad.

The working conditions of the Institute of Migration improved substantially during the past period of operations, a new office having been acquired (address: Piispankatu 3, 20500 Turku 50). The new premises, into which the Institute moved in January 1981, meet the needs of the organization's different forms of activity better than its previous headquarters did; among other things, the exhibition built in 1976, Finnish Emigration to USA, could now be placed on view again after an interval of several years.

Research activity

In 1981, the main emphasis in the research activity of the Institute of Migration was laid on the study of Australian immigration and on the initiation of studies dealing with the repatriation of Finnish emigrants from Sweden. In addition, the Institute has continued its research project relating to immigration during the 1977-78 period and the subprojects relating to migratory movements away from population centers and internal migration

39 Delaware-siirtolaisuutta käsittelevää artikkelia.

Tilli Sonni, Suomalaisten siirtolaisten vaiheista Dominicanan tasavallassa, 161 s. sekä kuvaus Dominicanan tasavallasta 41 liuskaa.

E.N. Karhista, 22 kirjoitusta suomalaisista ulkomailla.

John I. Kolehmainen, Amerikan Matti, 259 s.

Ville ja Kaarina Järveläinen, Suomalaisen siirtokunnan elämää Jäämeren rannoilla, 24 s.

from the standpoint of labor policy. Both emigration and immigration, on the other hand, were investigated in connection with the study of migration in the western part of Uusimaa province completed during the period covered by this report. In connection with the study of Australian immigration, Dr. Olavi Koivukangas, director of the Institute, made a three-month trip to Australia on official business and to do research.

The activity of the Institute has been marked by a steady increase in collaboration - also on the international level. During the past year, the Institute was visited by a research team from Umeå University in Sweden as well as by a 15-member Multiethnic Coordinating Committee from the University of Uppsala. Teachers of geography and history from Portland, Oregon, visited the Institute in August to become acquainted with its operations. Professor Jacob W. Heikkinen, from Michigan, appeared as a guest speaker, delivering a lecture on religious activities among the Finnish-American population, with special attention paid to the early stages of immigrant life. And Professor Reginald Appleyard, of Australia, lectured on the subject of Contemporary Issues in International Migration.

Exhibition

In 1981, the Institute of Migration organized an exhibition on Finnish emigration to Sweden for a tour of that country.

Called "Oi Maamme Suomi - Vårt Land Vårt Land - Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen - Utvandringen från Finland till Sverige genom tiderna" (=Our Land of Suomi - Emigration from Finland to Sweden throughout the Ages), the exhibition was put together in

1980. Its purpose is to increase knowledge of emigration from Finland to Sweden and its history. The exhibition is made up of photographs, panels with explanatory printed material and various museum pieces. It was put together on the basis of manuscripts written by experts in the field. These manuscripts have been published as texts to supplement the exhibition, and for the present they afford the only overall presentation of emigration from Finland to Sweden.

The exhibition was open to the public in Sweden in altogether six communities (Gothenburg, Stockholm, Karlstad, Falun, Västerås and Haaparanta), and the combined attendance exceeded 100 000 visitors.

Archives

The Institute of Migration collects for storage in its archives material of all kinds relating to life among Finnish emigrants as well as to the migratory process as such. In line with its archival activity, the Institute has accepted donations from old emigrants and their societies and other organizations in different parts of the world, besides which it has followed the appearance of articles in the press and collected photographs and material of various kinds. The archives' list of donors includes nineteen organizations and 205 private persons. The photographic collection at the end of the period reported

on comprised 316 pictures from the United States, nineteen from Canada, 225 from Australia and eleven from Finland.

In addition, still awaiting proper filing at the end of the year were sixty-nine donated photographs.

Library

The library of the Institute of Migration is available mainly for use on the premises, but to some extent loans are also made to outsiders. The library specialized in literature on emigration and internal migration and closely related subject matter. It has been endeavored to procure studies and publications (some 2 000 volumes so far) mainly through donations and exchanges both at home and abroad, but to some extent it has been necessary to purchase research literature hard to obtain as well. As regard bellers-lettres, the aim has been to acquire mainly works of a biographical nature, accounts of travels, etc., written by emigrants themselves. Besides taking care of the collection of works, the library seeks to be of assistance in the acquisition of information in various connections. Finnish newspapers published in different countries round the globe (four in Australia, five in the USA, three in Canada and thirteen in Sweden) and learned periodicals are regularly delivered to the library of the Institute of Migration.

Eero Kuparinen

MAAN ALLA JA PÄÄLLÄ SUOMA- LAISTA SIIRTOLAIS- ELÄMÄÄ VUOSI- SADAN VAIHTEEN JOHANNESBURGIS- SA

FK Eero Kuparinen on perehtynyt Etelä-Afrikkaan suuntautuneeseen muuttoliikkeeseen. Hän on laatinut pro gradu-tutkielmaansa suomalaisesta Etelä-Afrikan siirtolaisuudesta ja laajentanut tutkimusalueensa kaikista Pohjoismaista Etelä-Afrikkaan ennen I maailmansotaa suuntautuneeseen siirtolaisuuteen, josta hän valmistelee lisensiaattitutkielmaa Turun yliopiston historian laitoksella.

Suomalaiset Etelä-Afrikan asuttajina

Kesällä 1907 julkaistiin eräissä Pohjanmaan lehdissä pieni uutinen Etelä-Afrikasta kotiin palanneista siirtolaisista:

"Transvaalista palasi toissa viikolla joukko pohjalaisia, jotka olivat siellä työskennelleet kaivostöissä. Toisilta työ oli käynyt hyvin, mutta useat olivat sairaan näköisiä, kasvoiltaan tubkanbarmaista ja vaivalloisesti hengittäviä. Heidän kertomansa mukaan olivat miltei kaikki suomalaiset, jotka olivat tulleet Transvaaliin ennen sotaa, joutuneet kaivostaudin uhreiksi. Ajat kuuluvat nykyään olevan kovin vaikeat. Valkeat kaivostyömiehet, jotka yhä enemmän syrjäytyvät keltaisten tieltä, ovat parhaillaan lakossa. Kaivosten omistajat koettavat yhä enemmän supistaa valkoisten kaivosmiesten lukua, joista he hyötyvät vähemmän kuin mitättömän pienellä palkalla työskentelevistä kiinalaisista. Valkeat puolestaan koettavat lakkojen avulla

saada takaisin entistä järjestystä. Lakkolaiset kulkevat kaivokselta kaivokselle ja vaativat että kaikkien, jotka eivät taukoa työstä, tulee lähteä maasta. Suomalaiset valitsivat maasta matkustamisen. He eivät muuten usko, että lakkolaiset milloinkaan saavuttavat tarkoituksiaan, sillä työnhaluisia aina on. Lähipinä aikoina ei siis liene edullista matkustaa Transvaaliin."

Uutinen tilitti mennyttä ja ennusti tulevaa. Se sisälsi tavallaan suomalaisen Etelä-Afrikan siirtolaisuuden muistokirjoituksen, sillä muuttoliikkeen tulevaisuus oli vielä synkempi kuin uutisen ennustus. Transvaalin valkoisten kaivostyöläisten lakko oli uusi vaikuttaja siinä pitkässä sarjassa häiriöitä, jotka olivat olleet vaikeuttamassa Etelä-Afrikkaan asetuneiden siirtolaisten elämää. Sota, poliittiset levottomuudet ja työttömyys joko yhdessä tai erikseen olivat koetelleet suomalaisia koko tämän muuttoliikkeen aktiivikau-

den ajan aina 1890-luvun puolivälistä alkaen. Vuoden 1907 kaivoslakko ei merkinnyt vielä päätepistettä suomalaiselle Etelä-Afrikan siirtolaisuudelle. Se hillitsi sitä kuitenkin tuntuvasti. Ohjatessaan Afrikkaan muuttaneita palaamaan takaisin Suomeen se harvensi myös samalla suomalaisten ennestäänkin harvaa siirtolaisyhteisöä Etelä-Afrikassa.

Tietyissä mielessä vuosi 1907 muodosti takarajan suomalaisen Etelä-Afrikan siirtolaisuuden aktiivikaudelle, vaikka vasta ensimmäisen maailmansodan syttyminen lopetti tämän muuttoliikkeen lähes totaalisesti. Vuosi 1914 päätti erään mielenkiintoisimmista jaksoista suomalaisen kaukosiirtolaisuuden vaiheissa. Kahden vuosikymmenen ajan Etelä-Afrikalla oli ollut oma näkyvä roolinsa valtamerentakaisiin maihin suuntautuneen muuttoliikkeen vähäisimpiin haarautumiin kuuluneen sivuvirran houkuttimena.

Suomalainen Etelä-Afrikan siirtolaisuus oli hyvin poikkeuksellinen ilmiö. Se ei herätä huomiota rekrytoimansa siirtolais määrän suuruudella, sillä tämä Transvaalin kulta löytöjen synnyttämä muuttoliike houkutteli Suomesta vain puolisentoista tuhatta lähtijää. Merkittävää siinä on sen sijaan sen poikkeuksellinen omaleimaisuus, suomalaisen kaukosiirtolaisuuden moniin yleispiirteisiin soveltumattomuus.

Viime vuosisadan lopun suomalaisessa lehtikirjoittelussa Transvaalin buuritasavallalle annettiin usein paljon puhuva epiteetti "Etelä-Afrikan kultamaa". Kulta oli Etelä-Afrikassa liikkeellepanevana voimana kaikessa. Se louhitutti kaivoksia, rakennutti rautateitä pystytti kaupunkeja ja antoi aiheen sotiin. Se houkutteli Etelä-Afrikkaan myös pääomaa ja siirtolaisia. Kaiken tämän mammonan palvonnan keskus oli Johannesburg, "Kultainen kaupunki."

Varhaisin väestönlaskenta Etelä-Afrikasta, joka erotteli suomalaiset omaksi kansallisuudekseen, on vuodelta 1926. Etelä-Afrikan 102:sta Suomessa syntyneestä asui Johannesburgin alueella tällöin 15 henkeä. Neljän-

nesvuosisata aiemmin, 1890-luvun lopulla ja 1900-luvun alkuvuosien aikaan tilanne oli ollut toinen. Johannesburg oli ollut silloin Etelä-Afrikan suomalaiskeskus, kaupunki, jonne sadat ja sadat suomalaiset olivat suunnanneet kulkunsa, kaupunki, jossa heitä oli asunut parhaimmillaan samanaikaisestikin puolisen tuhatta. Siirtolaisvirta Suomesta oli kuitenkin tyrehtynyt vuosien mittaan, ja 1920-luvulle tultaessa Johannesburgin päivät suomalaiskeskuksena olivat jo kaukana takana. Alueelle aiemmin muuttaneet olivat joko kuolleet tai palanneet takaisin kotiseudulle. Johannesburgin suomalaisesta siirtokunnasta oli jäljellä vain muisto.

Millaista sitten oli ollut elämä Johannesburgissa suomalaisasutuksen valtakaudella? Miten suomalaiset olivat kokeneet vuosisadan vaihteen Johannesburgin? Millaisen ympäristön tämä Etelä-Afrikan kultakaivosteollisuuden keskus oli tarjonnut siirtolaiselle? Näihin kysymyksiin pyritään tässä vastaamaan. Pääasiallisena lähdemateriaalina on käytetty lähinnä pohjalaisissa sanomalehdissä julkaistuja Etelä-Afrikan kirjeitä. Etelä-Afrikka oli 1890-luvulla ja vielä 1900-luvun alkuvuosinakin uusi, suhteellisen tuntematon siirtolaisuuden kohdealue, maa, jossa oli tiettyä eksotiikkaa. Tämä avasi sieltä lähetetyille kirjeille usein tien sanomalehtien palstoille.

Johannesburg -- "kultainen kaupunki"

Johannesburgia on kasvunopeudessaan verrattu sieneen, joka työntyy esiin syysateisenä yönä. Vertaus on osuva, sillä Johannesburgin nousu Etelä-Afrikan kaivosteollisuuskeskukseksi ja maan suurimmaksi kaupungiksi on ollut ilmiömäinen. Ennen vuotta 1886 ei ollut Johannesburgia, ei kaupunkia, ei kylää, ei edes nimeä kartalla. Kymmenen vuotta myöhemmin paikalla oli koko eteläisen Afrikan suurin kaupunki, asutuskeskus, jonka väkiluku kohosi jo yli 100 000:een. Muutoksen oli aiheuttanut kulta, Witwaterstrandin kulta, jota louhittiin maailman suurimmasta kultaesiintymästä.

Kulta on metalli, jolla tunnetusti on ollut

taianomainen vaikutus ihmisiin. Se on saanut kansat liikkeelle ja kansakunnat kasvamaan. Ennen Etelä-Afrikkaa kulta löytödot olivat kannustaneet siirtolaisuutta Kaliforniassa 1840-luvulla ja Australiassa 1850-luvulla. Sama toistui nyt Etelä-Afrikassa. Ennen niin syrjäisestä maatalousvaltaisesta Transvaalista tuli kulta löytöjen myötä houkutteleva kohde siirtolaisuudelle. Johannesburgiin virtasi väkeä kaikista maanosista. Kesällä 1896 Johannesburgissa toteutettiin väestönlaskenta, joka antaa hyvän kuvan siirtolaisuuden vaikutuksesta sikäläiseen väestörakenteeseen. Kaupungin 50 907:sta valkoisesta vain 6 205 oli syntynyt Transvaalissa. Siirtolaisten osuus valkoisesta asujaimistosta oli siten 87,8%.

Johannesburgin kiihkeimmän kasvun vuodet sijoittuvat 1890-luvun puoliväliin. Alkuaikoina kaivosten tuottavuutta olivat hidastaneet vielä mm. kokemattomuus alalla sekä pääoman puute, mutta vuoteen 1895 mennessä monet vaikeudet oli kyetty jo voittamaan.

Syväkaivausten avulla oli käynyt myös ilmeiseksi, että Witwaterstrandin kaivosalueesta tulisi pitkäikäinen. Kaivostoiminnan kehittyminen heijastui myös siirtolaislukuihin. Kun Ison-Britannian satamien kautta oli kymmenvuotiskaudella 1885-94 matkustanut Etelä-Afrikkaan vuosittain keskimäärin 10 500 henkeä, nousi määrä v. 1895 26 000:een ja v. 1896 jo lähes 36 000:een. Jälkimmäinen oli ennätysluku, joka ylitettiin vasta buurisodan jälkeen.

Huippupalkat houkuttelivat

Näinä samoina kuumeisen kasvun vuosina löysivät myös suomalaiset siirtolaiset tiensä Johannesburgiin. Suomalaisten oleskelusta alueella on tosin tietoja aina 1890-luvun alkuvuosista lähtien, mutta vasta v. 1895 Johannesburg alkoi todenteolla vetää muuttajia puoleensa. Seudulle aiemmin asettuneiden välityksellä koti-Suomeen oli levinnyt houkuttelevia tietoja sikäläisistä oloista; työtä olisi tarjolla ja palkat huippuluokkaa.

Etelä-Afrikassa valkoinen mies oli työnjohtaja, "bas". Kaiken raskaamman ruumiillisen työn tekivät mustat.

Johannesburgin palkkataso tuntui Suomesta katsottuna varmasti huimaavan korkealta. Kirvesmiehille, muurareille ym. rakennusalan ammattimiehille maksettiin meiko yleisesti 1 punta päivässä, joka oli silloisen vaihtokurssin mukaan noin 25 mk. Tätä paremmin ansaitsi alhaalla kaivoksissa, jossa työnjohtajille maksettiin noin 10 puntaa viikossa. Parhaimmille ansiolle pääsi tekemällä kaivos töitä urakalla. Päiväpalkka saattoi nousta tällöin 5 puntaan, jopa ylikin. Vertailun vuoksi on syytä todeta, että vuosisadan vaihteen Suomessa kirvesmies tai muurari saattoi saada hyvien työmarkkinoiden aikaan 2-3 mk:n päiväpalkkaa. Yleensä tämänkaltaista työtä oli kuitenkin tarjolla vain muutamana kuukautena vuodesta. Myös Lännen suuressa kultamaassa Yhdysvalloissa oli tyytyminen Etelä-Afrikkaa pienempiin ansioihin, sillä vastaava päiväpalkka oli siellä 1890-luvulta 1 maailmansotaan ulottuvalla kaudella 2-2,5 dollaria eli noin 10-12,50 mk. Urakatoissa päiväansio saattoi tosin nousta 4-5 dollariin ja ylikin.

Työttömyys jatkuvana uhkana

Johannesburgin työelämässä suomalaiset siijoittuivat yleensä joko kirvesmiehiksi kasvavan kaupungin lukuisille rakennustyömaille tai kaivoksille erilaisiin valkoisiin kaivosmiehille tarkoitettuihin tehtäviin, työnjohtajiksi, kaivoskirvesmiehiksi, räjäyttäjiksi tai koneenkäyttäjiksi. Monelle suomalaiselle työpaikan löytäminen tuotti kuitenkin vaikeuksia, sillä useassa tapauksessa Etelä-Afrikkaan oli lähdetty väärin odotuksin. Ammattitaito oli puutteellinen ja kielitaito vielä puutteellisempi. Johannesburgin työoloja kuvaa hyvin Österbottniska Postenissa v. 1895 julkaistu varoitus, jonka lehdelle olivat lähettäneet eräät Etelä-Afrikassa jo kauemmin asuneet siirtolaiset:

"Sen johdosta, että viime viikon kuluessa on kotiseudultamme saapunut tänne joukko nuorukaisia (jotkut tuskin täysi-ikäisiä), joilla ei ole minkäänlaista ammattia ja joilla on täällä ennen pitkää kovat ajat edessään, tahdomme me täten ystävällisesti varoittaa kaikkia

vanhempia ja bolboojia millään ehdoin sallimasta sellaisten nuorukaisten matkustaa tänne. Heillä ei ole täällä minkäänlaista mahdollisuutta saada työtä, sillä neekerit tekevät kaiken raskaamman ruumillisen työn sellaisella palkalla, että valkoisen miehen olisi mahdoton pitää sillä ruumista ja sielua koossa.

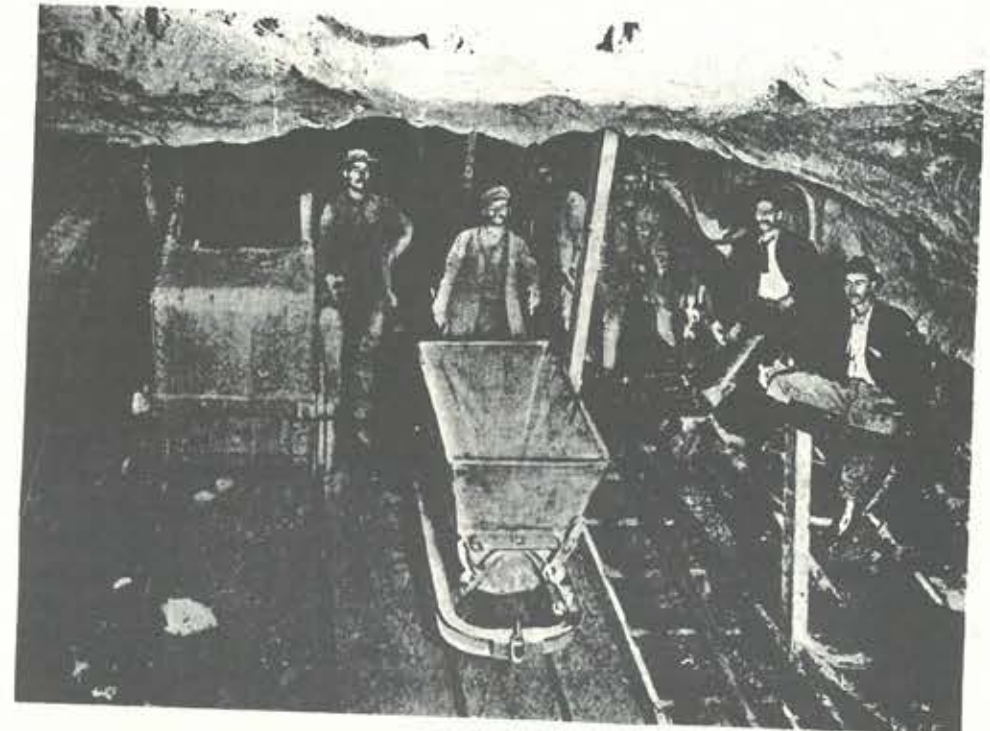
Monet Österbottniska Postenin lukijat tuominnevat tšekäläiset työolosuhteet sen mukaan, mitä ne ovat Amerikassa, niin että kuka tabansa voi löytää jotain työtä, joka sopii hänelle. Mutta tässä he ovat suuresti erehtyneet. Koska täällä ei ole metsiä, niin ei ole myöskään metsätöitä. Valkoiset eivät myöskään työskentele maatoissa. Siten jäljelle jäävät ainoastaan kultakaivokset ja rakennustyöt, joita tehdään Johannesburgissa. Jokaisessa kaivoksessa työskentelee ainoastaan muutama tusina valkoisia muiden ollessa mustia. Rakennustöihin ei myöskään voi päästä mies, joka ei osaa kieltä eikä ammattia. Etelä-Afrikka on siten mitä sopimatomin paikka siirtolaiselle, jolla ei ole ammattia.

Muille, erityisesti kirvesmiehille ja muurareille tilanne on ollut aika hyvä tänä vuonna. Mutta kahtena viime kuukautena tänne on vrrranut tubansittain työnetsijöitä, ja koska paikkoja on subteellisen vähän, niin ovat jopa nämä ammatit niin täynnä, että sadat kuljeskelevat työttöminä."

Johannesburgin työllisyystilanne pysyi hyvin epävakaisena koko suomalaisen Etelä-Afrikan siirtolaisuuden aktiivikauden ajan. Vuodenvaihteessa 1895-96 "Jameson Raidin" nimellä tunnettu välikohtaus, brittimielisten vapaajoukkojen onnettomasti päättynyt hyökkäysretki Transvaaliin aiheutti usean kuukauden häiriön Johannesburgin kaivostoiminnassa. Seuraukset ilmenivät joukko-työttömyytenä. Kolmatta vuotta kestänyt buurisota sulki kaivokset vielä pidemmäksi aikaa. Suomalaiset jättivät tällöin Johannesburgin ja siirtyivät työnhakuun rannikolle, lähinnä Kapkaupunkiin. Moni oli tässä vaiheessa kuitenkin saanut Etelä-Afrikan lumo-

uksesta jo tarpeekseen ja jatkoi matkaansa rannikolta edelleen Suomeen asti. Myös buurisodan jälkeen, kun siirtolaisuus Johannesburgiin oli jälleen elpynyt, työtilanteessa tapahtui aika ajoin heikkenemistä. Kaivoksella oli kannattavuusongelmia, jotka aiheuttivat keskeytyksiä toiminnassa tai jopa kaivosten sulkemisia.

Johannesburgin elinkeinorakenteessa tapahtui myös tiettyä ajan mukanaan tuomia muutoksia. Kaupungin kiihkeimmän kasvun vuosien mentyä ohi rakennustoiminta alkoi laantua. Tämä puolestaan vei työpaikan monelta kirvesmieheltä ja muurarilta. Kirvesmiesten tarvetta vähensi myös keskeneräisten kaivosrakenteiden valmistuminen. Tuki-kehikoita pystyttäviä kaivoskirvesmiehiä tarvittiin nyt vähemmän. Heidän kysyntänsä väheni entisestäänkin, kun kaivoksissa ryhdyttiin käyttämään 1900-luvun puolella enenevässä määrin metallisia tukirakenteita.

Vain murto-osa kaivoksilla työskentelevistä oli valkoisia. Esim. v. 1906 Johannesburgin alueen 163 000:sta kaivosmiehestä oli valkoisia 18 000, mustia 94 000 ja kiinalaisia 51 000.

Rakennustöiden vähennyttyä suomalaisten oli hakeuduttava entistä enemmän alas kaivoksiin. Kun "huipulla" ei ollut tilaa, oli tyydyttävä siihen, mitä alhaalla oli tarjolla. Monelle suomalaiselle tämä muutos oli vastenmielinen. Heikommasta palkasta huolimatta työ maanpinnalla oli kuitenkin ollut työtä vapaan taivaan alla. Se oli aivan toista kuin hautautuminen työpäiväksi kaivoskäytävien hämärään. Vuosisadan vaihteen jälkeen havahduttiin myös vähä vähältä tajuaamaan kaivostyön terveydelliset haitat. Jatkuva kaivospölyn hengittäminen toi muassaan silicosiksen eli kivipölykeuhkon. Vaarallisia tässä suhteessa olivat poraus- ja räjäytystyöt, joissa työskentelevät olivat alttiimpia saamaan kivipölyä keuhkoihinsa kuin esim. kaivoskirvesmiehet. Silicosis veikin ennenaikaiseen hautaan kymmeniä ja jälleen kymmeniä suomalaisia kaivosmiehiä.

Johannesburgissa oli jatkuva huoli huomi-

sesta. Työpaikan saaminen oli vaikeaa, sen menettäminen helppoa. Tulevaisuudesta ei voinut olla koskaan varma. Epävarmuus ja väliaikaisuus olivatkin eräitä Johannesburgin suomalaiselle siirtokunnalle leimaa-antavimmista piirteistä. Tämä heijastui myös muuttajien sukupuolijakaumaan. Suomalainen Etelä-Afrikan siirtolaisuus olikin ennenkaikkea miesten muuttoliikettä. Tietysti sukupuolijakaumaan vaikutti myös seudun amatillinen rakenne, olihan Johannesburg kaivostyökeskus. Oma merkityksensä suomalaisten tapauksessa oli kuitenkin epävarmuudella. Kun ei ollut mitään varmaa ja kestävää, mille rakentaa, oli turha tuoda perhettä mukanaan. Nälkääkin oli helpompi nähdä yksin.

Nainen ei kuitenkaan ollut aivan vieras ilmestys Johannesburgin suomalaisyhteisössä, sillä Etelä-Afrikkaan hakeutui myös jonkin verran perhesiirtolaisuutta. Sen osuus tosin rajoittui ensimmäistä maailmansotaa edeltävien kolmen vuosikymmenen aikana vain alle 5 %:iin. Samaa luokkaa oli myös aikuisten naisten osuus aikuisten miesten määrästä. Moniko perheistä tai yksikseen matkustaneista naisista päätyi Johannesburgiin ja moniko jäi jo rannikolle, ei ole tiedossa. Kovin montaa suomalaista naista Johannesburgissa ei kuitenkaan asunut. Onkin ilmeistä, että alueen suomalaiset muodostivat sukupuolijakaumansa suhteen hyvin poikkeuksellisen yhteisön jopa sikäläisissä oloissa.

Suuret tulot — suuret menot

Suomalainen sananparsi väittää, että rikkaaksi eivät tee suuret tulot, vaan pienet menot. Tässä suhteessa Johannesburg tarjosi heikot mahdollisuudet rikastumiseen, sillä jos alueen palkat olivat korkeat, niin sitä oli myös hintataso. Johannesburg oli hyvin kallis kaupunki. Asunnosta täysihoidolla joutui maksamaan vähintään 12 puntaa eli noin 300 mk kuukaudessa. Yhdysvalloissa siirtolainen saattoi selviytyä tästä kolme kertaa halvemmalla. Johannesburgissa monet suomalaiset päätyivät askeettisempaan ja samalla myös hinnaltaan edullisempaan ratkaisuun. He majoittuivat kaivosyhtiön asuinparakkiin,

mikäli siihen oli mahdollisuus. Asunto saattoi olla tällöin jopa täysin ilmainen. Elinkustannukset nousivat silti korkeiksi, sillä ruoka oli kallista. Esim. vuonna 1903 elintarvikkeista joutui maksamaan Johannesburgissa seuraavia kilohintoja: nautanliha 3 mk 50 p, ruisjauhot 1 mk 40 p, tuore voi 9 mk ja kahvi 8 mk 40 p. Vedellä jatkettun maidon hinta oli 1 mk 30 p litralta. Ajoittain esiintyi myös puutetta tietyistä tuotteista, ja tämä nosti hintoja entisestäänkin. Esim. v. 1895 Johannesburg kärsi vesipulasta, joka nosti juoma- ja pesuveden hinnan 1 mk 80 p:iin litralta. Etelä-Afrikan korkeaa hintatasoa kuvasti omalta osaltaan myös sikäläinen rahajärjestelmä. Virallisesti pienimmät kolikot olivat puolen pennyn ja pennyn kuparilantit. Inflation todellisuus oli kuitenkin toinen, ja pienimpänä kolikkona käytettiin 3 pencea (noin 0,31 mk:n) hopearahaa. Kuparirahalla ei ollut sijaa kultakaupungissa.

Raskas työ — raskaat hovit

Kultakaupunki Johannesburg — "The Golden City" oli ennen kaikkea työn kaupunki. Elämä pyöri työn ympärillä. Kaivosmiehillä vapaa-aikaa oli vain viikonloppuisin. Työvuoron pituus oli 10 tuntia. Kun päivävuoro päättyi klo 17 ja väsynyt kaivosmies palasi asunnolleen, oli valoisa ilta jäljellä enää muutamia tunteja. Joka toinen viikko oli yövuoro, jolloin päivät kuluivat nukkumiseen. Lauantaina työt päättyivät kuitenkin jo kello 13, ja kaivosmies oli vapaa maanantaihin asti.

Miten kaivosmies käytti vapaa-aikansa? Suomalaiset kutsuivat Johannesburgia kaupungiksi, jossa elettiin hyvin, syötiin usein ja juotiin vielä useammin. Edellyttäen, että oli töitä. Mikäli työttömyys oli yllättänyt, syötiin harvemmin. Johannesburgin suomalaisilla voi katsoa olleen kaksi kilpailevaa harrastusta, rahan säästäminen ja rahan tuhlaaminen. Toiset elivät hyvinkin säästäväisesti ja lähettivät huomattavia rahasummia koti-Suomeen. Heille viikonloppu merkitsi kaivattua lepoa. Kaikki eivät kuitenkaan säästäneet. Monet elivät vain viikonloppua

Johannesburg oli miesten kaupunki. Tanssipartnerikin oli valittava sen maukaisesti.

varten, jolloin he vetivät pyhävaatteet ylleen ja suuntasivat kulkunsa kaupungin keskustaan.

Johannesburgissa kenenkään ei tarvinnut kärsiä janoa, mikäli hänellä oli rahaa. Janoinen kulkija löysi sieltä keitaan joka korttelista, parhaimmista useampiakin. Esim. kesällä 1896 kaupungissa oli 24 kahvilaa, 99 ruokalaa, 92 ravintolaa ja 128 baaria tai oluthallia. Ja niistä jokaisen isäntä oli tietysti aulis ottamaan vastaan kaivosmiehen tilipussin. Lasillinen vedellä jatkettua viskiä maksoi yhden shillingin (noin 2,5 mk). Lasillisen sikäläistä olutta sai samalla hinnalla, mutta

pullosta saksalaista tuontiolutta joutui maksamaan jo kaksi kertaa enemmän.

Suomalaiset olivat varmasti parhaita asiakkaita, mitä ravintoloitsija saattoi toivoa. Lähes kielitaidottomina nämä perheettömät siirtolaiset kiersivät kaupungin teatterit ja muut ns. paremmat huvitukset kaukaa ja linnoittautuivat ravintoloissa iltaa istuviin toveriseuroihin. Kantakapakka oli heille turvallinen satama, jonne he ankkuroituivat. Kapakan isäntä oli isä, jolle pojat toivat tilipussinsa. Vastavuoroisesti isä huolehti pojistaan. Jos pojilla ei mennyt hyvin eikä ollut rahaa, hän saattoi antaa heille ruokaa keitti-

Johannesburgia väitettiin paikaksi, jossa käytettiin alkoholia enemmän kuin missään toisessa siirtolaiskeskuksessa.

östään. Jos pojilla oli ollut paljon rahaa ja vauhti sen mukainen, hän huolehti heistä silloinkin, kävi tarvittaessa vaikka lunastamassa liiaksi riehaantuneet poikansa ulos kaupungin poliisiputkasta.

”He elivät kuin riivatut”, kuvaili suomalainen Afrikan-kiertäjä C.T. Eriksson maanmiestensä elämää 1890-luvun Johannesburgissa. Raskaan työn saattoi havaita vaativan myös raskaat hovit. Johannesburgissa ansaittiin omaisuuksia, mutta tuhlatiin myös niitä, sillä lauantai-illan huuma haihdutti nopeasti paksunkin tilipussin. Kaikella oli hintansa ja rahalla sai kaikkea, viiniä, laulua, naisia. Jälkimmäistä kategoriasta edustivat Johannesburgin prostituoidut, joille miehinen kaivoskaupunki oli sananmukaisesti kultakaivos.

Ruotsalaisten vanavedessä

Suomalaiset väittivät Johannesburgia paikaksi, jossa käytettiin alkoholia enemmän kuin missään toisessa siirtolaiskeskuksessa. Tämän katsottiin aiheutuneen korkeista palkoista ja rajoittuneista vapaa-ajan käyttömahdollisuuksista. Täysin yksinomainen vapaa-ajan viettotapa se ei kuitenkaan ollut. Tarjolla oli muutakin. Suomalaisilla ei tiedetä olleen omaa järjestötoimintaa vielä 1890-luvulla, mutta tällöinkin oli mahdollisuus ottaa osaa Johannesburgin ruotsalaisten järjestämään toimintaan. Kielivaikeuksia ei ollut, koska valtaosa Suomen Etelä-Afrikan siirtolaisista oli lähtöisin ruotsinkieliseltä Pohjanmaalta. Buurisodan jälkeen perustettiin myös oma yhdistys ”Den finska klubben”. Siirtolaisten suuren liikkuvuuden valitettiin kuitenkin haittaavan suuresti kaikkea järjestötoimintaa.

Sama ilmeni myös kirkollisessa toiminnassa. Oma seurakunta suomalaisilla ei ollut, mutta he osallistuivat skandinaavien organisoimaan toimintaan. He olivat mukana v. 1898, kun kaikista neljästä Pohjoismaasta tulleiden siirtolaisten toimesta perustettiin yhteispohjoismainen ”Den Skandinaviska Evangelisk-Lutherska församlingen i Johannesburg” -seurakunta, jonka toiminnan buurisota katkaisi jo seuraavana vuonna. Sodan jälkeen toimintaa jatkettiin vaihtelevalla menestyksellä. Ruotsalaisten ja norjalaisten unioniriita kaukana Pohjolassa heijastui kuitenkin Etelä-Afrikkaan asti ja teki kirkollisen yhteistyön näiden kahden kansakunnan edustajien kesken ennenpitkää mahdottomaksi. Tämä johti siihen, että skandinaaviseurakunta purettiin ja sen omaisuus jaettiin eri kansallisuusryhmien kesken. Ruotsalaiset perustivat v. 1907 tilalle ”Den svenska Gustaf Adolf församling” -seurakunnan, johon myös suomalaiset liittyivät.

Seurakunta sai oman pyhättönsä v. 1910 ostaessaan saksalaisen seurakunnan vanhan kirkon. Rakennus oli ennestään tuttu, sillä pohjoismaalaiset olivat saaneet käyttää sitä toiminnassaan jo vuodesta 1902 lähtien. Kovin vilkasta suomalaisten osallistuminen seurakuntaelämään ei ollut. Maaliskuussa 1908, jolloin Johannesburgin suomalaisten väkiluku oli tosin jo voimakkaassa laskussa, seurakuntaan kuului vain 17 suomalaista.

Rahaa Suomeen

Rahan tuhlaamisen ohella Johannesburgin suomalaisten näkyvimpiin harrastuksiin kuului säästäminen. Tässä suhteessa Etelä-Afrikan herätti myönteistä huomiota. Kaikki siirtolaisten ansaitsemat punnat eivät soluneet kapakoitsijoiden kassalaatikoihin, vaan niitä riitti myös koti-Suomeen. Hyvin huomiota herättävä tämä puntien virta oli 1890-luvun puolivälissä. Uudenkaarlepyyn, Munsalan ja Jepuan postitoimistot vastaanottivat vuoden 1895 alkupuolen aikana rahalähetyksiä Etelä-Afrikasta yhteensä 47 928 mk:n arvosta. Seuraavana vuonna edellä mainitut sekä osittain myös Oravaisten postitoimisto

välittivät näitä lähetyksiä 164 353 mk:n arvosta. Summat ovat kunnioitettavia. Varsinkin jos niitä vertaa silloiseen suomalaiseen palkkatasoon, sillä olihan esim. rengin päiväansio tuohon aikaan vain yhden markan luokkaa.

Johannesburgin suomalaiset olivat tarvittaessa hyvinkin avokätisiä. Rahaa virtasi ravintoloihin, mutta sitä riitti myös erilaisiin keräyksiin. Kotiseutua varten Johannesburgissa kierrätettiin keräyslistoja useampaankin eri tarkoitukseen. Erityisessä suosiossa oli nuorisoseuraliike. Vuosina 1903-06 Munsalan, Uudenkaarlepyyn, Oravaisten ja Pietarsaaren maalaiskunnan nuorisoseurat saivat Johannesburgista tukea toiminnalleen yhteensä yli 2.200 mk. Munsalassa rahaa saivat myös sekä Monån kansakoulu että paikallinen vapaapalokunta. Jälkipolvia ajatellen kestävimmän muiston jätti kuitenkin keräys alttaritaulun saamiseksi Jepuan kirkkoon. Koko hanke oli lähtöisin Johannesburgista ja se tuotti hie-man yli 1300 mk. Jepualaiset maalauttivat sillä alttaritaulun lahjoittajien toivomasta aiheesta, Jeesuksesta lohduttamassa Marttaa ja Mariaa Lasaruksen haudalla. Varmasti lahjoittajat näkivät tiettyä symboliikkaa luolahaudastaan ylösnousevassa Lasaruksessa. Lasaruksen tavoinhan suomalaiset kaivosmiehet olivat suljetut vuorten uumeniin. Kaivos oli heille hauta, josta he halusivat palata takaisin elävien joukkoon. Afrika oli heille kuolema, josta he halusivat kerran vapautua. Kuten kaikilla siirtolaisilla, oli myös Etelä-Afrikan suomalaisilla kotimaa ja kotiseutu jatkuvasti mielessä. Afrikassa kotimaankai-puu tuntui sitäkin voimakkaampana, koska siirtolaiset elivät erossa omaisistaan. Yksinäisinä siirtotyöläisinä nämä Johannesburgin kaivosmiehet omistivat kotiseudulle kuitenkin ajatuksensa, kirjeensä ja runonsa:

*”Hvem är den man
i fjärran land,
som ej längta kan
till hemmets strand,
då fösterland och barndomsminnen
till bågkoms väckas i hans sinnen?”*

Det mannen är,
 som minnes nog
 bur trasten plär
 i nordanskog
 slå drill på drill om sommarkvällen,
 då barnen lekte omkring tjällen.
 Här minnen le
 från forna år
 som stjärnor se
 i kwällens spår.
 Och mången förbön uppåt stiger
 för fjärran wän, som kanske tiger.

Här mången wän,
 fast fjärran skild,
 förwarar än
 en älskad bild.
 Och tusen tankar, minnen, drömmar
 hem wandra på Atlantens strömmar.
 På luran då
 i snöbwit skog
 jag wille slå
 för fosterjord.
 en hälsning warm, och alla fränder,
 på skilda rum i nordanländer."

Lähteet:

Emigration and Immigration. Copy of Statistical Tables relating to Emigration and Immigration from and into the United Kingdom 1875-1911. London 1976-1912.
 Finska Månadsposten 1892-1908
 Folket 1902-1905
 Gamlakarleby Tidning 1895
 Jakobstad 1905-14
 Jakobstads Tidning 1898-1901
 Johannesburg. Sanitary Committee. Census, 15 July 1896. Johannesburg 1896.
 Karlgren, Anton: Svenska kyrkans mission i Sydafrika. Uppsala 1909.

Kuparinen, Eero: "Enligt uppgift död i Sydafrika" - suomalaisten siirtolaisten terveydellinen ympäristö vuosisadan vaihteen Etelä-Afrikassa. Turun Historiallinen Arkisto 34. Turku 1980.
 Norenus, Gurly: Johannesburg och vår kyrkas arbete där. Stockholm 1923.
 Norra Posten 1888-98
 Svenska Österbotten 1895-98
 Vasabladet 1890-1914
 Wasa Nyheter 1895-1900
 Wasa Posten 1898-1914
 Wasa Tidning 1890-1914
 Österbottens Folkblad 1908-14
 Österbottningen 1898-1907
 Österbottniska Posten 1884-1914

Life among Finnish Immigrant in Johannesburg, South Africa, at the Turn of the Century

During the couple of decades before the outbreak of the first World War, South Africa was the destination of some 1500 migrants from Finland. Started by the discovery of gold in Transvaal, this migratory movement was directed mainly to the city of Johannesburg, where at most about 500 Finns took up residence around the same period. The Finnish community was not, however, long-lived. In 1926, the number of Finnish-born inhabitants in the Johannesburg area had dwindled down to fifteen. The migratory stream had dried up, and the Finns who had moved into the area previously had either died or gone back to the Old Country.

What was life like in Johannesburg during the heyday of Finnish immigration? What sort of an environment did this center of the South African gold-mining industry have to offer immigrants? It is the aim of this article to answer these questions. The main sources of information are letters from South Africa published in Finnish Bothnian newspapers.

Reports on the presence of Finns in Johannesburg date back to the early 1890s, but it was not until 1895 that the city began to attract immigrants in earnest. Word from Finns who had previously moved to South Africa made the rounds in the Old Country about good jobs and high wages down there. Carpenters, bricklayers and other construction workers were commonly paid a pound a day, which amounted at the exchange rate then in effect to about 25 markkas. Down in the pits, the pay was even better - a foreman earned around ten pounds a week. Top earnings could be had by doing piece work in the mines: a day's take might rise to five pounds, or even higher. For the sake of comparison, it is interesting to note that at the turn of the century a carpenter or bricklayer in Finland could earn two or three markkas a day during a busy season.

In Johannesburg, Finns generally found jobs as

carpenters on construction sites in the expanding metropolis or in the mines working at tasks assigned to white employees, as mining carpenters, machine operators or foremen. For many a Finnish immigrant, however, finding a suitable job involved difficulties, for in many cases wrong expectations had been nourished when the decision to migrate to South Africa had been made. Lack of a vocational skill and inability to speak the local language(s) made the going rough.

The employment situation in Johannesburg remained highly uncertain during the entire active period of Finnish immigration to South Africa. Insecurity and temporariness were features that characterized Finnish immigrant life in that city. This was also reflected by the sexual division of the immigrants. Males were the predominant element. Women made up less than five per cent of the total number.

The Finns described Johannesburg as a city in which people lived well, ate frequently and drank even often. The Finns of Johannesburg were interested mostly in saving money and spending money. The claim has been made that more alcohol was consumed among the Finns in Johannesburg than in any other Finnish immigrant colony anywhere. The heavy drinking was seen to be due to high wages and limited recreational opportunities. The language barriers caused the Finns to steer clear of theaters and other places of "better" entertainment and to seek the company of fellow countrymen in restaurants.

The Finns are not known to have engaged in organized social activities of their own as early as the 1890s, but they did have the opportunity to take part in activities organized by Swedes. There was no language barrier in this area, for the majority of the immigrants to South Africa from Finland hailed from the Swedish-speaking Bothnian region. After the Boer War, the Finns also founded a society of their own. They had no religious organization, however, but chose to follow in the wake of the Swedes.

FINSK KONFIRMAND- UNDERVISNING I SVERIGE

Rabbe Sandell verkade som finsk präst i Malmö åren 1972-78 och är nu kyrkoherde utanför Lund. Publicerade år 1977 en studierapport för Svenska Kyrkans Diakoninämnd: "Finsk invandardiakoni i Malmö" och framlägger i september en uppsats i Teologiska Fakulteten i Lund med titeln: "Finsk konfirmandundervisning i Sverige" inom ämnet religionspedagogik.

Det finska församlingsarbetet i Sverige är en del av den sverigefinska samlingsrörelsen. Riksförbundet för Finskt Församlingsarbete har i år verkat 15 år för att fylla ett behov vid sidan om Riksförbundet för Finska Föreningar och andra finska organisationer i Sverige. Brist på präster som kan finska inom Svenska Kyrkan och andra svårigheter, har gjort att alla behov av finskt kyrkligt arbete bland sverigefinländarna inte har kunnat tillgodoseas på ett sätt som hade varit önskvärt. I mitten på 1970-talet var situationen något bättre i Lunds stift än i många andra delar av landet eftersom många finska präster sökt sig till detta stift där ca 12 000 finnar bor. En kortare tid verkade inte mindre än fem finska präster på heltid bland dessa

finska invandrare på ett område som motsvarar Malmöhus, Kristianstads och Blekinge län.

Den finska konfirmandundervisningen i Sverige kan belysas utifrån situationen i Lunds stift. De första finskspråkiga konfirmandklasserna samlades år 1970 i Malmö och i Trelleborg och därpåföljande år i Olofström. Konfirmandundervisningen som kvällsundervisning har ända tills nu fortsatt nästan varje år i Malmö och i Olofström där antalet finska invandrare varit störst i stiftet (ca. 2 500 och 2 000). Under ett par år fanns också mindre finskspråkiga klasser i Landskrona och Helsingborg. År 1974 kunde det första finska konfirmandlägret i stiftets regi ordnas

och från år 1978 har sådant läger ordnats varje år vid Ivö-sjön nära gränsen till Blekinge.

Många finska ungdomar som i Malmö söker sig till kyrkans konfirmandundervisning, väljer att gå läsa på svenska i närmaste kyrka. Staden är ju till omfånget stor och den finska klassen kan inte arbeta mer än på en plats i den stadsdel där de flesta finnar bor. Finska ungdomar i andra stadsdelar har relativt långt att åka buss igenom staden. Det är alltså inte förvånande då en noggrannare undersökning i Malmö visat, att över hälften av de finska ungdomar som konfirmerats, gått och läst i svenskspråkiga klasser. Det som är mest alarmerande i situationen är att många finska ungdomar lämnar konfirmandundervisningen helt och hållet. Undersökningen i mitten på 70-talet i Malmö visade att under 60 % av finska medborgare i konfirmandåldern (ca 13-17 år) gick och läste. Denna siffra kan man inte direkt jämföra med andra konfirmandprocenter i Malmö eller med sådana som är uträknade för orter i Finland. Konfirmandprocenter är annars alltid uträknade med en församling som bas och inte för någon speciell kategori inflyttade ungdomar som i detta fall.

Eftersom ca 85-90 % av ungdomarna i läsåldern går i skriftskola i Finland (då är enskild undervisning för äldre m.m. frånräknat) anser jag situationen bland de finska invandrarungdomarna alarmerande. Det finns tre skäl till att se allvarigt på konfirmandundervisningens ställning bland de finska invandrarungdomarna. Det första är att ungdomarna inte känner sig säkra på om dessa kan klara av en finskspråkig undervisning trots att sådan erbjuds. Ungdomar som inte deltagit i den finska hemspråksundervisningen, har ju aldrig prövat på en finskspråkig undervisningsform och vet helt enkelt inte hur de skall ställa sig till en sådan. Kontakter med enskilda familjer i Malmö har visat att föräldrar till finska ungdomar nog vill att ungdomarna skall gå läsa, men ungdomarna själva valde gärna att gå läsa på svenska. Ungdomarna kände sig mera säkra i den egna

kamratkretsen, som ofta bestod av svenska klasskamrater. Det andra skälet är att den finska konfirmandundervisningen ännu inte funnit en pedagogisk form där finska ungdomar med språksproblem kan finna denna undervisning meningsfull. Erfarenheten från Malmö i början av 1970-talet var att en del ungdomar hoppade av. Som konfirmandlärare, förmådde jag inte forma undervisningen på ett meningsfullt sätt. Det tredje skälet är att det finska församlingsarbetet överhuvudtäm inte kämpar med många svåra grundläggande problem för att kunna fånga upp den finska befolkningen i ett levande församlingsarbete.

Svenska Kyrkans lagstiftning tillåter inte församlingar på språklig grund, vilket är ett viktigt inslag i den finska kyrkliga lagstiftningen. Om man exempelvis jämför Malmö med Tammerfors i Finland, bor inom Malmö kommuns gränser ungefär lika många finnar som det bor finlandssvenskar i Tammerforsstad jämte grannkommuner. Den svenska församlingens medlemsantal i Tammerfors är ca 1000 och har egen präst, egen kantor och ungdomsledare. Församlingen ger också service åt den svenska befolkningen runt staden, varför man för något år sedan ville ändra den finska kyrkliga lagstiftningen så att finlandssvenskar utanför stadens gränser administrativt kunde tillhöra den svenska församlingen. I Malmö tillhör finnarna de svenska lokal-församlingarna i Malmö och den finska prästen är enda församlingararbetare underställd kontraktsprosten som extra adjunkt. Endast Stockholm har en särskild finsk församling i Sverige. Någon finsk kantor finns givetvis inte i Malmö, utan orgeln på finska gudstjänster handeras av någon svensk kantor, som är intresserad eller som åtar sig uppdraget mot extra betalning. En sådan kantor kan ju inte medverka i den finska konfirmandundervisningen, utan det kyrkomusikaliska inslaget - psalmer och mässmelodier - får prästen själv lära ut. Upprepade framställningar på 1970-talet om att få en finsk ungdomsledare eller diakonissa har konsekvent avslagits av den kyrkliga samfälligheten i Malmö med motiveringen att befolkningsunderlaget är för litet. Den är självklart att den finska

prästen har haft små möjligheter att utveckla den finska konfirmandundervisningen på ett sätt som hade varit önskvärt, om samtidigt det finska församlingsarbetet i övrigt kämpat med stora svårigheter.

Under senare år har finska barns "halvspråkighet" stått i förgrunden i invandrardebatten. Inom kyrkan har man inte hängt med i allt det som hänt inom invandrardebatten, även om debatten har sina konsekvenser för exempelvis den finskspråkiga konfirmandundervisningen. Ändå har halvspråkighetsfrågan mest kommit att röra sig om de yngre barnen. Ungdomar i konfirmandåldern har anses vara över den ålder då "halvspråkigheten" är ett problem. Enligt Skolöverstyrelsens direktiv för invandrarna på högstadiet utgår man utan vidare ifrån att dessa ungdomar skall vara med i den svenska undervisningen. Endast i undantagsfall skall man behöva hemspråksundervisning, enskilt eller i grupp på högstadienivå. Finska hemspråksklasser i högstadiet finns tillsvidare endast på ett fåtal orter, medan finska klasser är mer allmänt förekommande i låg- och mellanstadiet runtom i landet. Ungdomar i högstadiet skall enligt Skolöverstyrelsens rekommendationer istället hjälpas till en god kunskapsnivå m.m. inför inträdet på den svenska arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland invandringdomar är nämligen mycket stor i jämförelse med förhållandet bland svenska ungdomar och större i Malmö än på de flesta orter i Sverige.

Vad som inte har uppmärksamats i tillräckligt hög grad är den försenade personlighetsutveckling som finska invandringdomar drabbas av i tonåren som resultat av bl.a. halvspråkigheten. En undersökning i Malmö år 1977 visade att ovanligt många finska ungdomar i tonårsåldern är barnavårdsfall inom socialförvaltningen. Före, under och efter konfirmandundervisningen kom flera ungdomar i Malmö att bli föremål för samhällsinsingripanden, där socialförvaltningen fick gå in och hjälpa ungdomar till ett nytt hem. Ur undervisningen synpunkt har många finska ungdomar i sin personlighetsutveckling,

och därmed i sitt språk, inte nått en abstraktionsnivå som stämmer överens med svenska ungdomar i samma ålder. Inom den finska konfirmandundervisningen måste man använda sig av symboler och begrepp med viss abstraktionsnivå. Det hör till undervisningens karaktär. Många ungdomar har inte varit mogna för detta. Detta är en form av "halvspråkighet", men i en annan form än den "halvspråkighet" som gäller för yngre barn.

Riksförbundet för Finsk Församlingsarbete tillsatte redan år 1974 en särskild konfirmandkommitté, men kommittén ombildades år 1977 varefter medlemmarna har satsat på ett utvecklingsarbete med ett konfirmandmaterial som direkt tar sikte på den finska konfirmandundervisningen i Sverige. Två av kommitténs nuvarande medlemmar har verkat i Lunds stift, stiftsadjunkt Aulikki Tiirämäki och kontraktsadjunkt Kaarina Lamentausta. De finska konfirmandlägren i Lunds stift har alltså varit en av flera platser där det nyproducerade konfirmandmaterialet kunnat prövas i undervisningen. Andra medlemmar i kommittén är riksförbundets organisationssekreterare Seppo Aaltonen och ungdomssekreterare Juha Turunen. Dessa har prövat och utvecklat materialet inom konfirmandundervisningen på orter i mellan-Sverige. Redan tidigt fann man nämligen bland de finska prästerna att konfirmandläroböcker producerade för konfirmandundervisningen i Finland, inte med någon större framgång kunde användas i den finskspråkiga undervisningen i Sverige. En del präster, såsom jag själv, använde under de första åren svensk-språkiga läroböcker där ungdomarna fick skriva in vissa viktigare lärosatser på finska.

Finska konfirmandklasser i Sverige kan ibland vara små, denna gång endast två flickor vid konfirmationen i Västra Skrävlinge församlingshems kyrka i Malmö år 1977. Präst: Rabbe Sandell (Bild: Martti Matinlassi)

Det konfirmandmaterial som nu produceras är i huvudsak på finska, men huvudvikten i själva undervisningen är förlagd på den verbala kommunikationen. Finska ungdomar kan inte alltid läsa och skriva finska så bra. Förmågan att förstå och att tala finska är betydligt bättre. I undervisningen använder man sig ofta av den nyare finska översättningen av Nya Testamentet Uusi Testamentti Nykysuomeksi. Då Sverige nu fått en splitterny svensk översättning av Nya Testamentet har den finskspråkiga konfirmandundervisningen tillgång till bibelöversättningar med modernt språk såväl på finska som på svenska. Den finska gudstjänster språk är emellertid ännu fylld med ord som överensstämmer med det språk som finns i kyrkobibeln från 1940-talet. På konfirmandlägren vid Ivö-sjön har man därför satsat på enklare gudstjänster som inledning till dagsprogrammet för att de finska ungdomarna skall få hjälp med att förstå gudstjänstens innehåll.

Den finska konfirmandundervisning som nu pedagogiskt utvecklas i Sverige tar fasta på undervisningssituationen. En av undervisningens centrala målsättningar kan uttryckas i satsen: "Bättre är att en bild eller en sats fastnar ordentligt i ungdomarnas minne än att tiotals satser finns skrivna på ett papper och orden säger ingenting till dessa ungdomar" Läsprästerna måste utveckla ett mycket enkelt finskt språk med väl valda bilder och exempel för att lära ut kristendomens grundläggande sanningar i den finska konfirmandundervisningen. I undervisningssituationen är det inte nödvändigt att ungdomarna kan skriva finska eller att kunna läsa finska innantill. Däremot måste ungdomarna kunna förstå och tala finska för att få komma med i den finska klassen. Finlandssvenska ungdomar, som ej kunnat finska, har givetvis inte fått tillträde.

Ett särskilt problem i undervisningen är de ungdomar, som i tonårsåldern är halvspråkiga i den meningen att de knappt ens kan förstå och tala någotdera av de två språken hjälpligt. Särundervisning har få varit enda möjligheten inom ramen för konfirmandsklas-

sens arbete. Två eller högst tre konfirmander i taget får prästen undervisa enskilt och ta både finska och svenska språket till hjälp. Självfallet måste prästen i denna undervisningssituation minska kunskapskraven och ge konfirmanden en upplevelse av tron som något positivt. Likväl måste prästen försöka sig om att konfirmanden fattat något av det mest väsentliga i den kristna trosläran så att denne vet varför man ställer till med konfirmation. För denna särundervisning utvecklade jag i Malmö tvåspråkiga arbetsblad med löpande svensk-finsk text sida vid sida. Texten måste vara storstilad och möjligast knapp för att underlätta läsning och inläring i denna speciella undervisningsform.

En öppen fråga är om försvenskningssprocessen bland finska invandrare i Sverige är olika stark på olika orter i Sverige. Malmö är en storstad där den finska befolkningen bor spridd i hela staden och har haft svårigheter att organisera sig till gemensamma aktiviteter. Den finska befolkningsgruppen i Malmö kommer också lätt i skuggan för andra invandrargrupper, där framförallt jugoslaverna numerärt sett är fler. Det har i varje händelse varit påfallande hur i den finska konfirmandklassen många ungdomar behövt särundervisning p.g.a. språkproblem. Jag räknar att, som en tumregel, var fjärde konfirmand varit "halvspråkig" i den finska klassen i Malmö. Det är möjligt att andelen finska ungdomar med uppenbara språkproblem inte är lika stor på andra orter i Sverige där den finska befolkningsgruppen är mer samlad, där den finska hemspråksundervisningen är mer utbyggd och där nyinvandringen under 70-talet varit större än i Malmö. Svårigheten att bedöma finska ungdomars språkförmåga kommer sig av bristande faktaunderlag. Samhällsinstitutioner, såsom skolväsendet i Sverige, är främst intresserad av invandrares svenska språkförmåga. Därför finns det idag många utredningar som noggrant belyser barns och ungdomars förmåga att tala, förstå, läsa och skriva svenska medan motsvarande förmåga i det s.k. hemspråket, såsom exempelvis finska, inte undersöks alls. Svensk-finska utbildningsrådets undersökning från år 1968

ger ett utmärkt faktaunderlag, men denna är för gammal och borde absolut göras om. Till denna del är den svenska invandrarforskningen snedvriden. Den återspeglar det svenska samhällets svensk-nationella kultursyn där invandrares språkförmåga i det egna modersmålet, det s.k. hemspråket, inte ges någon större värdering. Trots riksdagsbeslutet om "Jämlikhet, valfrihet och samverkan" som riktmärken för den svenska invandringspolitiken, råder ingalunda jämlikhet mellan svenska och finska språket, inte ens inom invandrarforskningen.

Svenska Kyrkan är en kulturkonservativ institution och detta är naturligt med tanke på att kyrkans uppgift är att bevara det historiska sambandet mellan människors religiösa identitet i gången tid och i dagens värld. All religion är i denna mening mer eller mindre kulturkonservativ. Svenska kyrkan har i den egna nationens historia spelat en central roll, som den idag har mist. Inte desto mindre finns inom kyrkan en kultursyn mycket väl bevarad i enlighet med den gamla konstellationen: ett folk, ett språk - en religion. Riksdagsbeslutet från år 1975 bryter formellt sönder denna gamla svensk-nationella kultursyn och Svenska Kyrkan har ingen anledning att bevara denna tradition i sin relation till invandrarna i det svenska samhället. Det finska församlingsarbetet ses gärna i kyrkliga kretsar som ett nödvändigt ont innan t.ex. finner eller andra invandrare av luthersk protestantisk tro, assimileras och deltar i den svenska församlingsverksamheten. Enligt en svensk-nationell kultursyn skulle således det finska församlingsarbetets målsättning på sikt vara att göra sig självt överflödigt. I

själva verket är det finska församlingsarbetet ett uttryck för en ny kultursyn där Svenska Kyrkan verkar på olika språk. Verksamheten på svenska eller finska äger samma värde och samma rätt att existera.

Det finskspråkiga konfirmandarbetet inom Svenska Kyrkan är ett mycket viktigt sätt att etablera ett finskspråkigt församlingsarbete på sikt inom kyrkan. Här går det kyrkliga arbetet hand i hand med andra strävanden att etablera en finskspråkig minoritetskultur i Sverige i enlighet med det formella riksdagsbeslutet från år 1975. Jag uttalar gärna önskemålet om ett utvecklat samarbete mellan finska hemspråklärare och finska präster, mellan finska föreningar och finska församlingkretsar. För finska ungdomar i högsta- och i medelåldern erbjuder inte skolan på många orter en finskspråkig undervisning, vilket kyrkan gör i form av konfirmandundervisning. I en situation då en minoritetskultur utsätts för hårt tryck måste man kunna samarbeta.

Den finska konfirmandundervisningen i Sverige startade på många håll i Sverige i slutet på 60-talet och början av 70-talet, före eller samtidigt med att den finska hemspråksundervisningen i skolorna organiserades. Samarbetet mellan finska hemspråkslärare och finska präster har på många håll fungerat om än i informella former. I början av 80-talet märktes på de finska konfirmandlägren en ny tendens då många ungdomar på lägret bodde i Olofström. Den finska hemspråksundervisningen, som i många år funnits i Olofstöm, gjorde att dessa ungdomar relativt sett hade bättre språkförmåga i finska än under tidigare år.

SIIRTOLAISUUS JA SEN SÄÄTELYMAHDOLLISUUDET

Valtion tilintarkastuskertomus vuodelta 1980. Helsinki 1982.
Työvoimaministeriön hallinnonala. s. 245-248

Toisen maailmansodan jälkeen Suomesta ulkomaille suuntautuneen nettosiirtolaisuuden määräksi on laskettu 280 000 henkilöä. Tästä aiheutuneiden kustannusten arvioimiseksi voidaan ottaa lähtökohdaksi lasten kasvattamisesta ja kouluttamisesta aiheutuneet menot. Lapsen kasvattaminen 16 vuoden ikään aiheutti v. 1973 valmistuneen selvityksen mukaan silloisilla elinkustannuksilla mitaten n. 104 000 mk:n menoerän, mikä nykyrahassa on 264 000 mk. Kun tämä kerrotaan nettosiirtolaisuuden määrällä, saadaan Suomelle aiheutuneiksi kuluiksi 74 mrd. mk eli valtion tulo- ja menoarvion loppusummaa vastaava menoerä. Tämä arvio on varsin kärkeä, eikä anna täydellistä kuvaa edes koulutusmenojen perusteella laskettavista Suomalaisista aiheutuvista menetyksistä. Kustannukset henkilöä kohti saattavat kasvaa varsin suureksi riippuen henkilön Suomessa saaman ammatillisen tai muun koulutuksen määrästä ja laadusta.

Suomesta muuttavien koulutustaso on jatkuvasti kohonnut. Kun maastamuuttaneista esim. v. 1976 vain 38,5 % oli saanut peruskoulun jälkeistä koulutusta, oli tämä osuus v. 1979 noussut jo 55,4 %:iin, mihin lienee ollut sekä rakenteellisia että suhdanneluontoisia syitä. Samoin korkeakoulututkinnon

suorittaneiden muuttajien osuus oli kasvanut 4,6 %:sta 8,2 %:iin tarkastelujakson aikana. Jotta siirtolaisuuden kokonaisvaikutusta kansantalouteen voitaisiin arvioida, tulisi myös paluumuuttajien osalta kyetä määrittelemään Suomeen tulevan koulutus pääoman

arvo.

Työvoimaviranomaiset voivat välittömästi vaikuttaa maastamuuttoon siirtolaisvälityslain (11/56) ja -asetuksen (12/56) sekä työnvälityslain (246/59) ja -asetuksen (247/59) säännöksillä, joiden mukaan siirtolaisten ja työntekijöiden välittäminen ulkomaille kuuluvat työvoimaministeriön valvontaan. Maastamuuttoa aikovien päätöksiin voivat työvoimaviranomaiset vaikuttaa antamalla heille tietoja sekä suunnitellun muuttomaan oloista että kotimaan tarjoamista mahdollisuuksista. Paluumuuttoon voidaan vaikuttaa toisaalta ulkosuomalaisille suunnattavalla tiedotustoiminnalla ja toisaalta toimenpiteillä heidän Suomeen asettumisensa helpottamiseksi. Ulkomaan kansalaisten maahanmuuttoa Suomeen säädellään oleskelu- ja työluvin. Ulkomaalaisasetuksen (187/58) mukaan sisäasiainministeriön tulee ennen työluvan myöntämistä hankkia työvoimaministeriön lausunto.

Työvoimaministeriön välittömät vaikutusmahdollisuudet maasta- ja paluumuuton säätelyssä ovat rajoitetut. Ratkaisevaa niin maasta- kuin paluumuutonkin säätelyn kannalta ovat vaikutusmahdollisuudet niihin syihin ja olosuhteisiin, jotka toisaalta aiheuttavat maastamuuttoa ja toisaalta estävät paluumuuttoa. Ministeriön vaikutusmahdollisuudet muuttoliikkeen säätelyssä riippuvat siten siitä keinovalikoimasta, joka sillä on käytettävissä työvoiman kysynnän ja tarjonnan sopeuttamiseksi sekä yleensä täystyöllisyystavoitteen saavuttamiseksi.

Valtaosa maamme siirtolaisuudesta selittyy yhä Pohjoismaiden välisellä muuttoliikkeellä. Työvoiman vapaa liikkuminen Pohjoismaiden välillä perustuu v. 1954 solmittuun sopimukseen yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista. Sopimuksen johdanto-osassa todetaan sopimusmaiden tarkoituksena olevan täystyöllisyyden ylläpitäminen. Edelleen siinä ilmaistaan sopimusmaiden näkemys, että mahdollisuus työvoiman vapaalle siirtymiselle Pohjoismaissa on hyödyksi näiden maiden sosiaaliselle ja taloudelliselle kehitykselle. Sopimus edellyttää, että työvoiman välitys tapahtuu mahdollisimman suuressa määrin virallisen työnvälitystoiminnan puitteissa ja sellaisella tavalla, että siitä koituu hyötyä kullekin sopimusvaltiolle. Sopimus sisältää myös hallinnollisia määräyksiä sopimuksen seurannasta, tietojen vaihdosta viranomaisen kesken ja maiden välisen yhteistyön organisaatiosta.

Pohjoismaiden kesken on solmittu myös erityisammattiryhmien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevia sopimuksia. Näissä sopimuksissa on kysymys po. ryhmien koulutuksen antaman pätevyyden hyväksymisestä kaikissa sopimusmaissa. Työvoimaministeriö katsookin, että myös näiden ammattiryhmien kohdalla on perussopimuksena pidettävä vuoden 1954 yhteispohjoismaista työmarkkinasopimusta.

Tämän sopimuksen perustavoitetta, täystyöllisyyttä, ei ole onnistuttu saavuttamaan. Sopimuksen perusolettamus, että työvoiman vapaa siirtyminen olisi hyödyksi kaikkien maiden sosiaaliselle ja taloudelliselle kehitykselle, ei ole myöskään toteutunut. Vakavimpana epäkohtana on kuitenkin koettu, että sopimuksessa ei ole muuttajaa yksilönä riittävästi otettu huomioon. Suomi teki v. 1979 aloitteen pohjoismaisen työmarkkinasopimuksen uudistamiseksi. Aloite johti siihen, että Pohjoismaiden ministerineuvosto (työministerit) asetti työryhmän selvittämään sopimuksen uudistamisedellytyksiä. Suomen tavoitteena on ollut saada sopimukseen yksilön muuttoturvaa koskevia säännöksiä. Samoin Suomen tavoitteena on ollut, että

sopimuksessa painotetaan tasapainoisen taloudellisen ja alueellisen kehityksen aikaansaamista Pohjoismaissa, koska tällainen kehitys on tärkeä edellytys muuttovirtojen tasapainottamiseksi ja siirtolaisuuden haittatekijöiden poistamiseksi. Sopimuksen valvontamekanismin tehostaminen on seurannan osalta katsottu tarpeelliseksi. Lisäksi Suomen pyrkimyksenä on ollut saada sopimukseen erityinen pykälä, joka mahdollistaisi pitämälle menevät kahdenväliset sopimukset.

Vuoden 1954 työmarkkinasopimuksen käytännön soveltamista varten hyväksyttiin v. 1955 pohjoismaisen työnvälitysyhteistoiminnan suuntaviivat. Tämä ohjeisto uusittiin v. 1973 (ns. Mossin sopimus). Ohjeiston mukaan pohjoismaiden välisen työnvälitystoiminnan perustana ovat samat periaatteet, joita sovelletaan maan sisäisessä, paikkakuntien välisessä työnvälitystoiminnassa. Ohjeisto on luonut pohjan pohjoismaiden väliselle käytännön työnvälitystoiminnalle. Ohjeiston tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen parhaiten Suomen ja Ruotsin välisessä toiminnassa. Norjan kanssa on työnvälitystoiminta vasta viime vuosina vilkastunut ja ohjeistoa on ruvettu soveltamaan aktiivisemmin.

Suomen ja Ruotsin työvoimaviranomaiset ja työmarkkinajärjestöt sopivat v. 1973 Suomen ja Ruotsin välillä tapahtuvan muuttoliikkeen ohjaamisesta työnvälityksen kautta. Tämän ns. kanavointisopimuksen taustana oli v. 1968-70 tapahtunut suurimittainen muuttoliike Ruotsiin. Valtaosa tästä muuttoliikkeestä tapahtui suoraan ohi sekä Suomen että Ruotsin työnvälityksen. Umpimähkäisestä muuttoliikkeestä aiheutui useassa tapauksessa suuria vaikeuksia muuttaneille, jotka olivat lähteneet matkaan puutteellisten tietojen perusteella. Myös vastaanottavassa maassa ongelmat kasaantuivat työvoiman kysyntäpaikkakunnille. Jotta sekä muuttajat että vastaanottava maa välttyisivät tämänkaltaisen muuton aiheuttamista vaikeuksista, pyrittiin sekä viranomais- että työmarkkinaosapuolella tiivistämään yhteistoimintaa. Muuttoliikkeen kanavoimiseen pyrittiin ennen kaikkea työnvälityksen palve-

lun ja sen käytettävissä olevien tietojen parantamisella sekä molempien maiden työllisyysyhteistoiminnan tehostamisella. Tarkoituksena oli, että muuttoa suunnittelevat työ- ja koulutusmahdollisuuksista. Tutkimuksissa oli todettu, että suuren muuttoliikkeen vuosina joka viides Ruotsiin muuttanut olisi jäänyt Suomeen, jos hänellä olisi ollut riittävät tiedot Suomen tarjoamista mahdollisuuksista.

Kanavointisopimuksen toteuduttua ja sen soveltamisen seurannan ansiosta on sekä Suomen että Ruotsin työlläilyksessä käytettävissä aikaisempaan verrattuna enemmän ja laadullisesti parempaa tietoa maiden olosuhteista. Erityistä huomiota on kiinnitetty paitsi työpaikkatietoihin, myös tietoihin asunto-, koulutus ym. yhteiskunnallisista olosuhteista. Vaihdevirkailijatoiminnan avulla 80 virkailijaa kummastakin maasta on suorittanut toisessa maassa 2-4 kk kestävän työharjoittelun. Tämän lisäksi on viimeisten 3 vuoden aikana pidetty pohjoismaisille työvälittäjille yhteisiä seminaareja vuosittain vuorotellen kummassakin maassa.

Työlläilytyksen käyttö lisääntyi varsinkin sopimuksen alkuvuosina ja oli parhaimmillaan 50-60 %. Viime vuosina osittain heikentyneen työlläilytyksen takia on työlläilytyksen käyttö muuttoliikkeessä jälleen laskenut ja ollut vain 30 %. Viimeisten kahden vuoden aikana on työlläilytyksen käyttö taas lisääntynyt erityisesti Suomeen muutettaessa. Valtaosa Suomeen työhön palaavista ottaa ennen muuttoa yhteyttä joko Ruotsin, mutta pääasiassa Suomen työlläilytykseen. Vaikkakaan työlläilytyksen käyttö ei ole lisääntynyt kanavointisopimuksen johdosta niin suureksi kuin ennakoita arvioitiin, on työlläilytystoimistojen yhteistyö sekä käytettävissä olevan tiedon laatu ratkaisevasti parantunut. Erityisesti kun molemmissa maissa on voitu osoittaa erityishenkilökuntaa tätä varten, voidaan sopimuksen toteutumisesta pitää kaikilta muilta osilta hyvänä. Työvoimahallinto välitti Suomesta Ruotsiin 12 165 henkilöä v. 1976-80 ja vastaavasti

Ruotsista Suomeen vain 2 258.

Pohjoiskalotin ammattikurssikeskusta koskeva sopimus solmittiin v. 1971 Suomen, Ruotsin ja Norjan välillä. Ammattikurssikeskuksen toiminnan jatkamisesta tehtiin v. 1974 sopimus, joka on voimassa 1.1.1975 lähtien kolmen vuoden irtisanomisajalla. Työministerit käsittelevät joka kolmas vuosi kurssikeskuksen toiminnan jatkamista. Ruotsin Ylitorniolla sijaitsevan Pohjoiskalotin ammattikurssikeskuksen tarkoituksena on edistää ammatillista koulutusta näiden kolmen maan pohjoisosissa. Kurssikeskuksen toiminta on laajentunut huomattavasti perustamisensa jälkeen ja tarjoaa tällä hetkellä yli 300 oppilaspaikkaa vuosittain.

Koulutusta annetaan pääasiallisesti metalli-, sähkö-, suurtaalous-, hotelli- ja ravintola-alan kursseilla. Viime vuosina on koulutusta annettu myös hienomekaniikan, autoalan ja matkailualan kursseilla. Joulukuun 1970 ja kesäkuun 1980 välisenä aikana on kurssikeskuksessa ollut yhteensä 1 140 oppilasta, joista 436 on ollut suomalaisia. Oppilasta kohti lasketut koulutuskustannukset maksaa se maa, jossa ko. oppilas työskentelee 3 kuukautta valmistumisensa jälkeen. Periaatteena on, että oppilaat sijoittuvat työhön omaan maahansa. Kurssikeskuksesta valmistuneista suomalaisista 50-60 % on sijoittunut koulutustaan vastaavaan työhön Suomessa, mikä vastaa Suomen ammattikurssikeskuksista valmistuvien sijoittumisastetta. Edelleen voidaan todeta, että v. 1976 astui voimaan yhteispohjoismainen työttömyysvakuutus koskeva sopimus, joka sisältää säännökset mm. siitä, miten työttömyyskorvauksiin oikeuttavat työttömyysajat voidaan lukea hyväksi muutettaessa maasta toiseen.

Pohjoismaisen työlläilytystoiminnan aiheuttamia kustannuksia ei suurelta osin kyetä erottamaan työlläilytystoiminnan muista kustannuksista. Seuraavassa asetelmassa on esitetty ne kertomusvuoden menoerät, jotka aiheutuvat yksinomaan pohjoismaisesta työlläilytystoiminnasta:

Pohjoismaisen työlläilytyksen palkkausmenot (30 henkilöä piirihallinnossa, 1 ministeriössä)	1 340
Julkaisu- ja tiedotustoiminta (Työmarkkinat-lehti, Suomeen palaavan opas, Työlläilytyksenkoulutuslehti ym. esitteitä ja ilmoituksia)	760
Koulutus pohjoismaisille työlläilyttäjäille	10
Tutustumismatkat työpaikkoihin Suomessa	52
Yhteensä 2 162	

Näiden lisäksi voidaan pohjoismaiseen työlläilytykseen kuuluvia menoja katsoa muodostuvan myös niissä työvoimatoimistoissa, joissa ei ole pohjoismaisia työlläilyttäjiä, sillä pohjoismainen työlläilytyks kuuluu kaikkien toimistojen tehtäviin. Myöskään Suomeen palaaville maksettua muuttoavustuksia ei ole eritelty muista liikkuvuusavustuksista. Epäsuorasti työlläilytystoimintaa palveleviksi voidaan katsoa myös työvoima-avustajan toiminta Tukholmassa sekä ruotsinsuomalaisille järjestetyt seminaarit. Siirtolaisasiain neuvottelukunnan julkaisema siirtolaislehti Suomen Sanoma - Finlandsnytt oli kertomusvuonna painosmäärältään 120 000 kpl, josta 85 % jaettiin Ruotsissa asuville suomalaisille. Kaikkiaan lehteä lähetetään 50 eri maahan.

Koska siirtolaisuuskysymykset sivuavat useiden eri viranomaisten toimialoja, on siirtolaisasiain neuvottelukunnalla ollut keskeinen merkitys siirtolaisuuden ja ulkosuomalaisten olosuhteiden kehityksen seuraajana sekä esitysten ja aloitteiden tekijänä valtioneuvostolle, ministeriölle ja muille viranomaisille esille tulleiden epäkohtien ja ongelmien ratkaisemiseksi. Neuvottelukunta on v. 1976-80 tehnyt useita kymmeniä toimenpideehdotuksia, joista suurin osa on joko toteutunut tai on parhaillaan asianomaisen viranomaisen selvitettävänä. Työvoimaministeriön mukaan neuvottelukunnan lähiajan tavoitteena on marraskuussa 1981 valmistuneen ulkosuomalaisten vaalioikeuskysymyksiä käsittelevän osamietinnön jälkeen paluumuuttoon liittyvien kysymysten käsittely sekä siirtolaisuuspoliittisen selonteon valmistelu valtioneuvostolle eduskuntaa varten.

Valtioneuvoston tarkastajat pitävät huolestuttavana, että siirtolaisuuden uudelleen vilkastumista ei ole kyetty poistamaan, vaikka paluumuutto v. 1981 ylittikin maastamuuton n. 5 000 henkilöllä. Suomesta muihin pohjoismaihin muuttaneita oli v. 1970-80 lähes 170 000 ja sieltä palasi yli 100 000 henkilöä, joten siirtolaisuustappioksi muodostui n. 60 000 henkilöä. Kun lisäksi otetaan huomioon, että maastamuuttajien koulutus- ja ammattirakenne on merkittävästi kohonnut ja kun he ikärakenteeltaankin ovat parhaassa työiässä olevia, on siirtolaisuudesta aiheutuva kansantaloudellinen tappio muodostunut varsin suureksi.

Valtioneuvoston tarkastajat ovat aikaisemmissa kertomuksissaan vuosilta 1975 ja 1977 käsitelleet muuttoliikettä ja todenneet mm., että muuttoliikkeemme on ratkaisevasti riippuvainen vastaanottavan maan työvoimatarpeesta. Vaikka valtioneuvoston tarkastajat eivät aikaisemmin ole nähneetkään työvoimapolitiikan ja työlläilytyksen vaikutusmahdollisuuksia siirtolaisuuden torjunnassa kovin suurina, on tässä vaiheessa todettava myönteisenä yhteispohjoismaiset työmarkkinasopimukset ja yhteistoiminta eri muodoissaan, joilla on pyritty vaikuttamaan yhteisiin työmarkkinoihin ja niiden tasapainoon.

Valtioneuvoston tarkastajat toteavat jälleen, että työlläilytyks kattaa nykyisin vain noin kolmanneksen muuttaneista. Lisäksi voidaan todeta, että työlläilytyks välitti 1970-luvun toisella puoliskolla Ruotsista Suomeen vain viidesosan siitä määrästä, mikä siirtyi työlläilytyksen kautta maastamme Ruotsiin. Valtioneuvoston tarkastajat korostavat edelleen työlläilytyksen keskeistä merkitystä turvallisen ja tavoitteellisen muuton aikaansaamisessa, joka perustuu suurelta osin oikeaan tietoon muuton kohteena olevan työpaikan ja paikkakunnan olosuhteista. Tämä on tärkeä peruslähtökohta siitä riippumatta minne muutto suuntautuu.

Suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen siirtolaisuuspolitiikan aikaansaamiseksi valtioneuvoston tarkastajat korostavat lopuksi sitä, että työ-

voimaministeriön toimintaedellytyksiä tulee tehostaa mm. siirtolaisasiain neuvottelukunnan aseman vakinaistamisella ja määrittelemällä sen tehtävät asetuksella nykyistä laajemmiksi. Ministeriöön tulee valtiontilintarkastajain mielestä muodostaa myös pysyvä

sihteeristö tai toimisto siirtolaisuusasioiden valmistelua varten. Tässä yhteydessä tulee myös ottaa harkittavaksi työvoima-avustajaverkoston laajentaminen alkuvaiheessa ainakin Norjaan ja ehkä myös tiettyihin Keski-Euroopan maihin.

TIEDOTUKSIA

Näyttely "OI MAAMME SUOMI - VÄRT LAND VÄRT LAND" Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen - Utvandringen från Finland till Sverige genom tiderna aloittaa Suomen kierroksen Pohjois-Pohjanmaan museosta Oulusta, jossa sen avajaiset pidetään 3.6.1982 ja jossa se on esillä koko kesän 5.9.1982 saakka. Tätä ennen näyttely on kiertänyt Ruotsissa toukokuusta 1980 alkaen kaikkiaan kuudella paikkakunnalla, joiden katselijamääräksi muodostui yli 100 000 henkilöä. Yksin Tukholmassa Nor-

diska Museetin tiloissa siihen tutustui n. 52 000 katselijaa.

Suomessa näyttely on esillä ainakin seuraavilla paikkakunnilla:

Oulu 3.6.1982-5.9.1982

Vaasa 10.9.1982-31.10.1982

Kuopio 5.11.1982-5.12.1982

Jyväskylä 15.12.1982-16.1.1983

Seinäjoki 22.1.1983-20.2.1983

(Helsinki

Turku

*Siirtolaisasiain neuvottelukunnan mietintö VI
Ulkosuomalaisten osallistuminen valtiollisiin
vaaleihin
Komiteamietintö 1981:60*

Vuonna 1972 toteutetun lain muutoksen jälkeen äänioikeus valtiollisissa vaaleissa on ollut jokaisella Suomen kansalaisella asuinpaikkaan katsomatta. Siirtolaisasiain neuvottelukunta on seurannut tiiviisti vaalijärjestelyjä ulkosuomalaisten osalta ja kahdessa aikaisemmassa mietinnössään esittänyt lukuisia toimenpideehdotuksia, joiden tavoitteena on ollut, että ulkosuomalaiset käytännössä myös voisivat käyttää heille lain mukaan kuuluvaa oikeutta.

Huolimatta siitä, että monet neuvottelukunnan ehdotukset ovat toteutuneetkin, ulkosuomalaisten äänestysvilkkkaus on päinvastaisista odotuksista huolimatta osoittanut vaali vaalilta laimenemisen merkkejä. Vuoden 1979 eduskuntavaaleissa äänestysprosentti oli 14,9. Eräänä keskeisenä syynä alhaiseen äänestysaktiivisuuteen neuvottelukunnan teettämän tutkimuksen mukaan on ollut se, että pitkään Suomesta poissa olleet ovat kokeneet Suomen asiat etäisiksi. Myös Suomen puolueiden kiinnostus ulkosuomalaisia kohtaan on koettu vähäiseksi, mikä on ilmennyt puutteellisenä tiedottamisena. Mikäli siirtolaisilla olisi mahdollisuus äänestää

asuinmaansa vaaleissa, olisi tällä suuri merkitys heidän omien olojensa kehittämisen kannalta, koska heillä olisi tällöin mahdollisuus suoranaisesti vaikuttaa heitä itseään koskeviin päätöksiin.

Tällä perusteella neuvottelukunta on päättänyt ehdottamaan pohjoismaisen valtiollisen äänioikeuden toteuttamismahdollisuuksien selvittämistä yhteis-pohjoismaisella tasolla. Ehdotus merkitsisi käytännössä sitä, että pohjoismaan kansalainen voisi toisessa pohjoismaassa asuessaan kansalaisuudestaan riippumatta osallistua valintansa mukaan joko asuinmaansa valtiollisiin vaaleihin tai sen maan valtiollisiin vaaleihin, jonka kansalainen hän on.

Ehdotus kansalaisuudesta riippumattomasta pohjoismaisesta valtiollisesta äänioikeudesta merkitsee poikkeamista siitä perinteisestä ajattelutavasta, että äänioikeus valtiollisissa vaaleissa voi kuulua vain valtion kansalaiselle. Ottaen huomioon pohjoismaisen yhteistyön tähänastiset saavutukset neuvottelukunta on kuitenkin katsonut, että tällainen ehdotus voidaan tehdä ja että pohjoismaainen valtiollinen äänioikeus olisi vain johdonmukainen kehityssakel pohjoismaisessa yhteistyössä.

Neuvottelukunta on tarkastellut myös muita vaalijärjestelmän kehittämismahdollisuuksia ja esittää tutkittavaksi mahdollisuudet ulkosuomalaisten oman vaalipiirin perustamiseen, postiaänestysmenettelyyn siirtymiseen ja vaalipiiristä riippumattomaan äänestämiseen.

Näistä vaihtoehtoista oman vaalipiirin perustamisen ulkosuomalaisille merkitsisi, että ulkosuomalaiset voisivat omien edustajiensa välityksellä osallistua ja tuoda ulkosuomalaisten olojen asiantunte-
musta poliittiseen päätöksentekoon Suomessa. Tällainen uudistus olisi neuvottelukunnan käsityksen mukaan omiaan lisäämään kiinnostusta äänestämiseen Suomen vaaleissa.

Äänestysmatkat on todettu pitkiksi. Toisaalta äänestyspaikkoja ei ole mahdollista nykyisestään tuntuvasti lisätä. Tästä syystä neuvottelukunta pitää postiaänestysmenettelyyn siirtymistä ulkosuomalaisten vaaleihin osallistumista teknisesti helpot-
tavana ratkaisuna.

Siirtolaisasiain neuvottelukunnan mietintö VII: Paluumuutto Komiteamietintö 1982.14

Paluumuutto ei ole sinänsä mikään uusi ilmiö, vaan siirtolaisuuteen on aina liittynyt myös paluumuuttoa. Yleistään voidaan todeta, että noin puolet muuttaneista palaa, joskin palaavien osuus on ollut vanhemman kaukosiirtolaisuuden osalta pienempi. Toisen maailmansodan jälkeen Suomeen on palannut yhteensä 295 000 suomalaista, joista Ruotsista palanneiden osuus on ollut keskimäärin 70%. Vaikka paluumuutto muualta on suhteellisen vakaata, on Ruotsista palaavien määrässä heijastunut Ruotsin talous- ja työllisyyskehitys. Paluumuutto on kasvanut vuodesta 1978 lähtien, ja vuonna 1980 paluumuuttajien määrä nousi jo lähes maastamuuttajien tasolle. Vuonna 1981 Suomen muuttovoitto oli 4700 henkilöä ja sama suuntaus on jatkunut myös tämän vuoden alkukuukausina.

Siirtolaisasiain neuvottelukunta on jo periaate-
mietinnössään esittänyt että paluumuuttopolitiikassa on lähdettävä siitä, että ketään ei houkutella palaamaan, mutta toisaalta kaikilla on oikeus palata entiseen kotimaahan. Näin ollen pitäisi turvata mahdollisuus reaaliseen valinnanvapauteen ja omaan päätöksentekoon. Paluumuuttoon liittyvät riskitekijät tulisi poistaa, mutta toisaalta paluumuuttajia ei tulisi asettaa erityisasemaan kotimaassa asuviin nähden. Lisäksi ulkosuomalaispolitiikan tavoitteilla - kieli- ja kulttuuri-identiteetin sekä kotimaahan suuntautuvien yhteyksien ylläpitämisellä - voidaan osaltaan säilyttää paluumuuton edellytykset.

Neuvottelukunta on mietinnössään lähtenyt siitä, että päävastuu paluumuuton edellytysten turvaamisessa kuuluu Suomelle. Neuvottelukunnan käsityksen mukaan voidaan kuitenkin siirtolaista vas-

Neuvottelukunnan teettämässä tutkimuksessa todettiin, että ehdokkaiden tuntemus oli erittäin heikkoa. Yli puolet v. 1979 eduskuntavaaleissa äänestäneistä ruotsinsuomalaisista ilmoitti, ettei tuntenut ainoatakaan ehdokasta. Tämän johdosta neuvottelukunta esittääkin, että ulkosuomalaiset voisivat äänestää tuntemiaan ehdokkaita riippumatta siitä, missä vaalipiirissä nämä ovat ehdokkaina.

Lisäksi neuvottelukunta esittää nykyiseen vaali-järjestelmään lähinnä teknisiä muutosehdotuksia, joiden tarkoituksena on helpottaa ulkosuomalaisten äänestämistä Suomen vaaleissa.

Tapani Tuomiharju

taanottaneen maan katsoa olevan omalta osaltaan velvollinen turvaamaan paluun edellytykset. Mm. uusittavana oleva pohjoismainen työmarkkinasopimus sisältää määräyksen, jonka mukaan sopimusmaiden viranomaisten edellytetään yhteistyössä pyrkivän turvaamaan myös paluumuuton edellytykset.

Neuvottelukunnan tavoitteena on ollut paluumuuttoon liittyviä toimenpide-ehdotuksia laatiessaan se, että paluumuutto tapahtuisi taloudellisesti ja sosiaalisesti turvatuissa olosuhteissa ja sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan mahdollisimman kitkattomasti. Paluumuuttajan tulisi olla tasavertaisessa asemassa maassa-asuviin nähden niin työpaikan hankinnan, asunnon, koulutuksen kuin sosiaalisen turvallisuudenkin suhteen. Yhteiskunnan palvelut on mitoitettava ja suunnattava paluumuuttajien tarpeita silmälläpitäen. Paluumuutto - ongelmia tarkastellaan mietinnössä yhteiskuntapolitiikan eri osalohkojen toimintojen sekä paikallisten viranomaisten yhteistoiminnan kannalta. Tältä pohjalta mietinnössä esitetään eri hallinnonaloille toimenpiteitä paluumuuton edellytysten parantamiseksi ja paluumuuttajien sopeuttamiseksi kotimaan yhteiskuntaelämään.

Neuvottelukunnan toimenpide-ehdotukset on suunnattu ensisijaisesti Ruotsista palaavia ajatellen. Mietinnössä on kuitenkin pyritty ottamaan huomioon myös muualta tapahtuva paluumuutto. Tiedottamisella on todettu olevan tärkeä merkitys onnistuneen paluumuuton edellytysten turvaamisessa ja sitä esitetään lisättäväksi ja kehitettäväksi sekä Suomessa että Ruotsissa. Keskeisenä tavoitteena toimenpide-ehdotuksissa on paikallistason viranomaisten yhteistyön käynnistäminen ja tiivistäminen paluumuuttajien kannalta tärkeissä kysymyksissä.

Ulla Salonen

Paluumuuttoseminaari Hanasaaressa

Espoon Hanasaaressa pidettiin 19-20.4.1982 ruotsinsuomalaisten paluumuuttajien ongelmia käsittelevä seminaari, jonka järjestäjinä olivat Kesälukioseura ry ja Hanasaaren kulttuurikeskus. Seminaarin ohjelmaan sisältyivät kaikki paluumuuton keskeiset ongelma-alueet: työ, asuminen, koulutus ja sosiaaliset kysymykset. Osallistujia oli kaikkiaan lähes 80, joista pääosa edusti eri hallinnonaloja ja kuntia.

Suomen ja Ruotsin välisen muuttoliikkeen voimakkuuden ja suunnan todettiin riippuvan ensisijaisesti Ruotsin työmarkkinatilanteesta. Muutto- ja työllisyystilastoista voidaan päätellä, että Ruotsin työllisyystilanteen parantuessa muuttoliike kääntyy Ruotsille muuttovoittoiseksi ja vastaavasti työllisyystilanteen heiketessä Ruotsissa lisääntyy paluumuutto Suomeen. Näin tapahtuu Suomen työllisyystilanteesta riippumatta ja näyttääkin siltä, että suomalaiset ovat mieluummin työttöminä kotimaassaan kuin muualla. Ruotsin heikkoihin talousnäkyymiin perustuen paluumuuton arvioitiin jatkuvan edellisen vuoden tapaan muuttovoittoisena myös v. 1982 (v. 1981 Ruotsista palanneita oli 11 617 ja Ruotsiin muuttaneita 6 919). Tähän viittaavat myös viimeisimmät saatavissa olevat muuttotilastot. Seminaarissa arveltiin Suomen muuttovoiton jatkuvan niin kauan, kuin Ruotsin taloudellinen tilanne pysyy kireänä.

Muuttoliikkeen ja Ruotsin työllisyystilanteen välinen riippuvuus ei merkitse sitä, että paluun syyt yksittäisen muuttajan kokemana liittyisivät yksinomaan tai edes ensisijaisesti työttömyyteen. Seminaarissa arvioitiin, että Ruotsin työllisyystilanne toimii pikemminkin eräänlaisena muuton laukaisevana tekijänä tilanteessa, jossa yksilö ei työllisyyden osalta varsinaisesti voita eikä menetä mitään palatessaan, koska työllisyystilanne on molemmissa maissa heikko. Tällaisessa tilanteessa yksilö todennäköisesti arvioi tuttuun sosiaaliseen, kielelliseen ja kulttuuriseen ympäristöön muuttamalla "voittavansa" ns. elämän laatuun liittyvissä tekijöissä. Seminaarissa todettiinkin ns. pehmeiden arvojen olevan keskeisiä paluumuutossa, kun taas maastamuutossa korostuvat ensisijaisesti aineelliset tekijät.

Muuton käytännön järjestelyihin liittyvät vaikeudet katsottiin paluumuuton helpoimmin ja suhteellisen vähäisin resurssein ratkaistaviksi ongelmiksi. Tältä osin pidettiin tärkeänä mm. tiedotustoiminnan lisäämistä paitsi palaajille itselleen, myös paluuasioita käsitteleville viranomaisille erityisesti paikallistasolla. Muuttoon liittyvää "paperisotaa" taas voitaisiin vähentää ja yksinkertaistaa viranomaisten välistä yhteistyötä ja atk-tekniikan hy-

väksikäyttöä kehittämällä sekä asioiden käsittelyä keskittämällä esim. työvoimatoimistoihin. Muuton taloudellisen tuen lisäämistä pidettiin myös tärkeänä.

Paluumuuton keskeisimmät ja samalla vaikeimmat ratkaistavissa olevat ongelmat liittyvät työn ja asunnon saantiin. Niiden osalta paluumuuttajia ei kuitenkaan voida asettaa erityisasemaan muuhun väestöön verrattuna. Työllisyysongelmaa lisää vielä se, että paluumuutto suuntautuu huomattavassa määrin juuri niille alueille, joilla työllisyystilanne on heikoin. Asuntojen osalta keskeisenä ongelmana on vuokra-asuntojen vähäisyys erityisesti suurimissa asutuskeskuksissa. Haja-asutusalueilla taas voi muodostaa ongelmia se, että palaajat sitovat itsensä asuntolainoin alueille, joissa huono työllisyystilanne saattaa muodostua uudelleenmuuttopainetta aiheuttavaksi tekijäksi. Näiden ongelmien lisäksi palaaja kohtaa ympäristön sosiaaliseen suhtautumiseen ja poissaolon aikana muuttuneeseen ympäristöön liittyviä sopeutusvaikeuksia ja viihtymättömyyttä. Lisäksi tulevat, usein Ruotsissa syntyneiden, lasten koulunkäyntiin liittyvät ongelmat, joiden merkitystä vielä korostaa se, että lasten koulunkäynti näyttää olevan yksi keskeisimmistä paluun syistä.

Seminaarissa ilmeni, että paluun ongelmat tiedostetaan tällä hetkellä varsin hyvin. Keinot ongelmien ratkaisemiseksi sen sijaan usein puuttuvat tai pikemminkin ne ovat niin laaja-alaisia ja koko yhteiskuntaan vaikuttavia, että niiden toteuttaminen on käytännössä vaikeaa ja hidasta. Juuri ennen seminaaria julkistetussa ja seminaarissa esitellyssä siirtolaisasiain neuvottelukunnan paluumuuttoa käsittelevässä mietinnössä on kuitenkin tehty lukuisia konkreettisia ja kannatettavia ehdotuksia paluumuutosta aiheutuvien ongelmien vähentämiseksi.

Mainittuun mietintöön viitaten seminaarissa todettiin, että paluumuuttopolitiikassa on lähdettävä periaatteesta, jonka mukaan ketään ei houkutella palaamaan, mutta jokaisella on kuitenkin oltava oikeus palata. Tämä merkitsee ennen muuta paluuseen liittyvien riskitekijöiden, ts. paluun esteiden poistamista, jotta muutto voisi tapahtua taloudellisesti ja sosiaalisesti turvatuissa olosuhteissa. Paluumuuttajia ei kuitenkaan tule asettaa muihin kansalaisiin nähden erityisasemaan esim. työpaikan, asunnon, koulutuksen tai sosiaalisten palvelujen saannissa.

Kaiken kaikkiaan seminaari oli sisällöltään hyvin antoisa tarkastellessaan paluumuuttoa monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti. Seminaarin kannalta ehkä valitettavinta oli se, että osallistujien joukossa ei ollut kovinkaan paljon paluumuuton kanssa käytännön tasolla tekemisiin joutuvien kuntien viranomaisia, jotka tällä hetkellä ehkä kaikkein

eniten kaipaisivat paluumuuttoon liittyvää tietoutta. Tämä puute ei kuitenkaan johtunut seminaarin järjestäjistä, vaan ehkä lähinnä siitä, että kuntatasaalla ei ole vielä riittävästi tiedostettu paluumuutto-

tossa ilmeneviä ongelmia.

Jouni Korkiasaari

* * *

VALMISTUMASSA OLEVAT JULKAISUT

MUUTTOLIIKESYMPOSIUM 1980

Hotelli Rantasipi Turku
19.-21.11.1981

Esitelmät ja keskustelut

toimittaneet: Olavi Koivukangas
Kai Lindström
Raimo Narjus

Siirtolaisuustutkimuksia A 8, Turku 1982,
s. 402.

Symposiumin raportti valmistuu kesäkuun alussa. Se postitetaan alustajille ja symposiumissa mukana olleille heti ilmestymisen jälkeen. Muuten julkaisua voi tilata Siirtolaisuusinstituutista hintaan 50 mk.

Muuttoliikesymposium 1980 oli jatko- ja seurantatilaisuus vuonna 1975 pidetylle Muuttoliikesymposium 1975:lle, jonka esitelmät ja keskustelut on julkaistu raportissa:

MUUTTOLIIKESYMPOSIUM 1975

Esitelmät ja keskustelut
Ruissalon kongressibotelli Turku
20.-21.11.1975

toimittaneet: Olavi Koivukangas
Raimo Narjus
Sakari Sivula

Siirtolaisuustutkimuksia A 4, Vaasa 1976,
s. 186 (30 mk).

Oheisena Muuttoliikesymposium 1980-raportin sisällysluettelo - tarkempi esittely Siirtolaisuus-Migration 3/1982:ssa.

SISÄLLYSLUETTELO

1. SYMPOSIUMIN AVAUS. . . . .
Seutukaavajohtaja Raimo Narjus

2. TURUN KAUPUNGIN TERVEHDYS . . . . .
Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Heikki Löyttyniemi

3. VALTIOVALLAN TERVEHDYS . . . . .
Sisäministeri Eino Uusitalo

4. TÄYTTÄÄKÖ MUUTTOLIIKETUTKIMUS
TIEDON TARPEEN? . . . . .
Johtaja Olavi Koivukangas

5. MUUTTOON LIITTYVIEN YKSILÖLLISTEN,
SOSIAALISTEN JA MIELENTERVEYDEL-
LLISTEN TEKIJÖIDEN HUOMIOON
OTTAMINEN MAASSAMUUTON OHJA-
UKSESSA . . . . .

- 1 Työryhmälustukset
  - 1.1 Yksilölliset ja sosiaaliset tekijät . . . . .
Toimistopäällikkö Pentti Vaarama
  - 1.2 Mielenterveydelliset tekijät . . . . .
Alustajat .1.2.1 Tutkimussihteeri Maila Upanne
.1.2.2 LL Jorma Piha

- 2 Johtopäätökset . . . . .
  - 2.1 Työryhmäraportti. . . . .
  - 2.2 Keskustelussa esiin tulleita näkökohtia . . . . .
  - 2.3 Tiedontarve . . . . .

6. MUUTTOLIIKKEEN SYYT EILEN - TÄNÄÄN - HUOMENNA . . . . .

- 1 Työryhmälustukset . . . . .
Alustajat .1.1 FM Esa Vainio
.1.2 VTK Pertti Rannikko

- 2 Johtopäätökset . . . . .
  - 2.1 Työryhmäraportti. . . . .
  - 2.2 Tiedontarve . . . . .

7. MAASSAMUUTTO VAI SIIRTOLAIUUS?

- 1 Työryhmälustukset . . . . .
Erikoistutkija Pekka Huuhtanen
- 2 Johtopäätökset . . . . .

- .2.1 Työryhmäraportti. . . . .
- .2.2 Keskustelussa esiin tulleita näkökohtia . . . . .
- .2.3 Tiedontarve . . . . .

8. KAUPUNKISEUDUN MUUTTOLIIKKEEN UUDET PIIRTEET

- 1 Työryhmälustukset . . . . .
Alustajat .1.1 Suunnittelija Mauri Nieminen
.1.2 VTK Timo Savaspuro

- 2 Johtopäätökset . . . . .

- .2.1 Työryhmäraportti. . . . .
- .2.2 Keskustelussa esiin tulleita näkökohtia. . . . .
- .2.3 Tiedontarve . . . . .

9. TUOTTAVUUDEN KEHITYKSEN JA MAASSAMUUTON VÄLISET YHTEYDET

- 1 Kansantaloudellinen näkökulma . . . . .
Ylijohtaja Timo Relander

- 2 Kunnallistalous ja muuttoliike . . . . .
Alustajat .2.1 Varatoim.joht. Eero Koivukoski
.2.2 Kunnanjoht. Aarno Latvala

- 3 Maassamuutto ja elinkeinoelämän toiminta-
edellytykset . . . . .
Toim.joht. Stig H. Hästö

- 4 Työryhmälustukset . . . . .
Tutkimussihteeri Mauri Kavonius

- 5 Johtopäätökset . . . . .
  - 5.1 Työryhmäraportti. . . . .
  - 5.2 Keskustelussa esiin tulleita näkökohtia. . . . .
  - 5.3 Tiedontarve . . . . .

10. MAASEUTUKYLIEN ONGELMAT

- 1 Työryhmälustukset . . . . .
Alustajat .1.1 Prof. Lauri Hautamäki
.1.2 Prof. Uuno Varjo
.1.3 VTK Eero Uusitalo

- 2 Johtopäätökset . . . . .
  - 2.1 Työryhmäraportti. . . . .
  - 2.2 Keskustelussa esiin tulleita näkökohtia. . . . .
  - 2.3 Tiedontarve . . . . .

11. VÄESTÖPOLIITIIKAN UUDET KEINOT

- 1 Työryhmälustukset . . . . .

- Alustajat .1.1 Toim.joht. Jouko Hulkko
.1.2 Dos. Riitta Auvinen
.1.3 Apul.prof. Maija-Liisa Koski
.1.4 Osastopääll. Paavo Ruuhijärvi
.1.5 VTL Mikko A. Salo
.1.6 MMT Jarl Lindgren

- 2 Johtopäätökset . . . . .

- .2.1 Työryhmäraportti. . . . .
- .2.2 Keskustelussa esiin tulleita näkökohtia. . . . .
- .2.3 Tiedontarve . . . . .

12. ALUERAKENTEEN KEHITTÄMINEN JA PALVELUJEN SAAVUTETTAVUUS

- 1 Valtakunnantasolla . . . . .
Ylijohtaja Olavi Syrjänen

- 2 Maakuntatasolla . . . . .
Johtaja Juha Talvitie

- 3 Paikallistasolla . . . . .
  - 3.1 Korkeakoulutus ja aikuiskasvatus . . . . .
Tutkija Paula Tuomiokoski-Leskelä
  - 3.2 Kulttuuripalvelut . . . . .
YL Anita Kangas
  - 3.3 Terveyspalvelut . . . . .
Hallintoyli lääkäri Risto Lahesmaa

- 4 Työryhmälustukset . . . . .
Alustajat .4.1 Johtaja Juha Talvitie
.4.2 Seutukaavajohtaja Raimo Narjus

- 5 Johtopäätökset . . . . .

- .5.1 Työryhmäraportti. . . . .
- .5.2 Keskustelussa esiin tulleita näkökohtia. . . . .
- .5.3 Tiedontarve . . . . .

13. YHTEISKUNTAPOLIITIISET TAVOITTEET MAASSAMUUTON OHJAUKSESSA

- 1 Maassamuuton ohjaus ja yksilö . . . . .
- käytetyt ja käytettävät keinot

- .1.1 Perhepolitiikka ja väestön kehitys . . . . .
Toim. joht. Jaakko Itälä
- .1.2 Asuntopolitiikka . . . . .
Pääjohtaja Pekka Alanen
- .1.3 Työvoimapolitiikka . . . . .
Toimistopäällikkö Altti Majava
- .1.4 Aluepolitiikka . . . . .
Apul.osastopääll. Antti Uusi-Hakala
- .1.5 Pääomavirtojen alueellinen ohjautuminen . . . . .

1.6	Pääjohtaja Veikko Makkonen Vaihtoehtoiset linjat maassamuuton ohjauksessa . . . . . Seutukaavajohtaja Eero Kuosmanen
2	Työryhmälustus . . . . . Apul.prof. Olli Kultalahti
3	Johtopäätökset . . . . .
.3.1	Työryhmäraportti. . . . .
.3.2	Keskustelussa esiin tulleita näkökohtia. . . . .
.3.3	Tiedontarve . . . . .
14.	RUOTSINKIELISEN VÄESTÖN ASEMA MAASSAMUUTOSSA
1	Työryhmälustukset . . . . .
Alustajat	.1.1 Kunnanjoht. Håkan Nordman .1.2 Tutkimusjoht. Tom Sandlund
2	Johtopäätökset . . . . .
.2.1	Työryhmäraportti. . . . .
.2.2	Tiedontarve . . . . .
15.	MUUTTOLIIKE JA YMPÄRISTÖ
1	Terveellinen asumisympäristö . . . . . Prof. Tuomas Peltonen
2	Elintaso vai ympäristön laatu? . . . . . Prof. Erkki Asp

3	Ympäristön vaikutus ihmisen viihtyvyyteen ja valintoihin . . . . .
.3.1	Aineellinen ympäristö . . . . . Prof. Jere Maula
.3.2	Henkinen ympäristö . . . . . Vt.prof. Martti Lindqvist
4	Työryhmälustukset . . . . .
.4.1	Alueeseen liittyvät häiriötekijät ja niiden poistaminen . . . . . Alustajat .4.1.1 Dos. Kyösti Urponen .4.1.2 YM Hannu Valtonen
.4.2	Terve elinympäristö ja sen ehdot . . . . . Alustajat .4.2.1 Apul.op. Raili Peltonen .4.2.2 Apul.prof. Kari Salavuo
5	Johtopäätökset . . . . .
.5.1	Työryhmäraportti. . . . .
.5.2	Keskustelussa esiin tulleita näkökohtia. . . . .
.5.3	Tiedontarve . . . . .
16.	YKSILO JA MUUTTOLIIKE – PÄÄTTÄJÄN VASTUU IHMISESTÄ MUUTTOLIIKKEEN OHJAUKSESSA Apul.prof. Olli Kultalahti
17.	YHTEENVETO MUUTTOLIIKESYMPOSIUMIN TEEMA-ALUEISTA . . . . . Johtaja Olavi Koivukangas
18.	SYMPOSIUMIN PÄÄTÖSSANAT . . . . . Prof. Vilho Niitemaa
	LIITTEET . . . . .

**SUOMALAISET JÄÄMEREN RANNOILLA
FINNENE VED NORDSHAVETS STRENDER**

*Kveeniseminaari 9.-10.6.1980 Rovaniemi
Kveneseminaret i Rovaniemi 9.-10.6.1980*

*Toim. Maija-Liisa Kalbama
Red. Maija-Liisa Kalbama
Turku 1982, s. 216, kuvitettu, illustrert*

Suomen ja norjankielinen kveeniseminaarin raportti valmistuu kesäkuun alussa. Se postitetaan alustajille heti ilmestymisen jälkeen. Muuten julkaisua voi tilata Siirtolaisuusinstituutista hintaan 50 mk. Oheisena raportin sisällysluettelo - tarkempi esittely ilmestyy Siirtolaisuus-Migration lehdessä 3/1982.

SISÄLLYSLUETTELO

AVAUSPUHEENVUOROT
Seminaarin Avaus
Olavi Koivukangas

Pohjoismaiden Neuvoston, Suomen valtuuskunnan tervehdys
Elsi Hetemäki-Olander

Rovaniemen kaupungin tervehdys
Tuure Salo

KVEENIKYSYMYKSEN HISTORIALLISTA TAUSTAA

Ruijan suomalaisastuksen historian päälinjoja
Mauno Jokipii

Suomalaisesta kveenitutkimuksesta
Samuli Onnela

”Suomalainen vaara” -Pohjoisen rajaongelmia ja vähemmistöpolitiikkaa 1870-1940
Knut Einar Eriksen ja Einar Niemi

Lestadiolaisuus - Pohjoiskalotin ilmiö
Pekka Raittila

Keskustelussa esiintulleita näkökohtia

KULTTUURIPERINNE JA SEN TUTKIMUS

Kveenikulttuurin tutkimus ja vaaliminen
Einar Niemi

Kveenikulttuuri tänään ja huomenna
Hans Kr. Eriksen

Den finsk- och norskspråkiga rapporten om kvänseminaret i Rovaniemi utkommer i början av juni. Vi skickar den omedelbart till föredragshållarna. Publikationen kan beställas vid Migrationsinstitutet, pris 50 Fmk. Vi publicerar nu innehållsförteckningen och den noggrannare presentationen i följande nummer.

INNHOLDSFÖRTEGNELSE

ÅPNINGSINNLEGG
Seminarets öppning
Olavi Koivukangas

Hilsen fra Finlands delegasjon ved Nordisk Råd
Elsi Hetemäki-Olander

Rovaniemi bys hilsen
Tuure Salo

KVENESPØRSMÅLETS HISTORISKE BAKGRUNN

Finsk bosetning i Nord-Norge - historiske hovedlinjer
Mauno Jokipii

Om den finske kveneforskningen
Samuli Onnela

”Den finske fare” - grenseproblemer og minoritetpolitikk i Nord (1870-1940)
Knut Einar Eriksen og Einar Niemi

Læstadianismen - et norkalottfenomen
Pekka Raittila

Synspunkter som kom frem i løpet av diskusjonen

KULTURARVEN OG FORSKNINGEN SOM BERØRER DEN

Kvensk kulturforskning og vernearbeid
Einar Niemi

Kansankulttuurista
Håvard Dahl Bratrein

Näkökohtia Pohjois-Norjan kansankulttuurin tutkimuksesta ja keräämisestä
Lassi Saressalo

Keskustelussa esiintulleita näkökohtia

KVEENIEN KIELI KVEENIKULTTUURIN OSANA

Kveenien kielestä
Pertti Virtaranta

Kveenien kielen tutkimuksesta
Anna-Riitta Lindgren

Kveenit sosiolingvistisen tutkimuksen kohteena
Marjut Aikio

Keskustelussa esiintulleita näkökohtia

KULTTUURIMAANTIEDE JA SOSIAALITIE-
TEET

Keitä kveenit olivat?
Ivar Björklund

Pohjanperä kulttuurimaantieteen näkökulmasta
Uuno Varjo

Keskustelussa esiintulleita näkökohtia

SEMINAARIN LOPPUPÄÄTELMÄ

Yleiskeskustelussa esiintulleita näkökohtia

Seminaarin päätöspanat
Terttu Kärkkäinen

OSANOTTAJALUETTELO

Kvensk kultur i dag og i morgen
Hans Kr. Eriksen

Folkekultur
Håvard Dahl Bratrein

Synspunkt på forskning og innsamling av folkekulturen i Nord-Noreg
Lassi Saressalo

Synspunkter som kom frem i løpet av diskusjonen

KVENENES SPRÅK SOM DEL AV KVENEKULTUREN

Om kvenenes språk
Pertti Virtaranta

Forskning som gjelder kvenenes språk
Anna-Riitta Lindgren

Kvenene som objekt for sosiolingvistisk forskning
Marjut Aikio

Synspunkter som kom frem i løpet av diskusjonen

KULTURGEOGRAFI OG SOSIALVITENSKAPER

Hvem var kvenene?
Ivar Björklund

Det nordligste Norden sett fra kulturgeografisk synsvinkel
Uuno Varjo

Synspunkter som kom frem i løpet av diskusjonen

SLUTTINLEGG

Synspunkter som kom frem i fellesdiskusjonen

Innlegg ved seminarets avslutning
Terttu Kärkkäinen

DELTAKERFORTEGNELSE

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN KIRJASTOON SAAPUNEITA JULKAISUJA PUBLICATIONS RECEIVED

Aiheala: Siirtolaisuus ja maassamuutto
Subject: Migration movements

BENNETT, D. Gordon and GADE, Ole, Geographic perspectives in Migration Research. A Bibliographical Survey. University of North Carolina at Chapel Hill. Studies in Geography. No 12, 1979.

Invandring och kommunal ekonomi. Rapport från en arbetsgrupp inom bostadsstyrelsen, socialstyrelsen, statens invandrarverk och länsstyrelsen i Stockholms län. Statens Invandrarverk, february 1982.

JACKSON, Mary E., The Germans in Queensland during the nineteenth century. Copied by University Libraries Central Library for Supply under S. 50 of Copyright Act 1968. On 24 Aug. 1981.

KARNI, Michael (ed.), Finnish Diaspora I & II. Papers of the FINN FORUM conference held in Toronto, Ontario, Canada. November 1.-3.11.1979. Toronto 1981.

KLEINSCHMITH, M. A. Migration and Settlement Schemes in Queensland. Final Honours Thesis. Copied by university of Qld Libraries. Central Library for Supply under S. 50 of Copyright Act. 1968. On 24 Aug. 1981.

KRITZ, Keely and Tomasi, Global trends in Migration. Theory and Research on International Population Movements. Center for Migration Studies of New York, Inc. 1981.

Kymenlaakson muuttoliike 1960- ja 1970-luvuilla, syitä ja seurauksia. Kymenlaakson seutukaavaliiton tutkimuksia B: 58. Kotka 1982.

LASONEN, Kari, Siirtolaisoppilas Ruotsin koulu-

yhteisössä. Sosiometrinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 44. Jyväskylä 1981.

Multietniska symposier i Åbo vid migrationsinstitutet, Åbo Akademi och Turun yliopisto den 10-12 September 1981. Uppsala universitet. Humanistiska fakulteten. Multietniska samordningskommittén (MEKS).

Muuttoliikkeiden ja sosiaalisen kehityksen väliset yhteydet. Suomen teollistumisen alusta maan itsenäistymiseen. Suomen Akatemian tutkimusprojektin No 29 loppuraportti I. Julkaisija Turun yliopiston historian laitoksen. Turku 1982.

PORCHER, Louis, The Education of the Children of Migrant Workers in Europe: interculturalism and teacher training. Concil of Europe. Strasbourg 1981.

Siirtolaisasiain neuvottelukunnan mietintö VI. Ulkomaalaisten osallistuminen valtiollisiin vaaleihin. Komiteamietintö 1981:60. Helsinki 1981.

Siirtolaisasiain neuvottelukunnan mietintö VII. Paluumuutto. Komiteamietintö 1982:14. Helsinki 1982.

SOPEMI: Continous reporting system on Migration by OECD. 1980-report. Paris 1981.

TOMKYS, R.L.L. Queensland Immigration 1895-1968. Copied by university of Qld Libraries. Copyright Act 1968. on 24 Aug. 1981.

Turkish Women - background and living conditions. Statens Invandrarverk. Mars 1982.

Muutto takaisin kotiin. Mitä ongelmia kotiinpalava Ruotsin siirtolainen kohtaa? Vaasan läänin seutukaavaliiton julkaisuja sarja D:4 1981.

Muuta kirjallisuutta
Other Subjects

HULKKO, Jouko, Europe and the European Family in the Turn of the Century. Series D, No. 8, 1982. Väestöntutkimuslaitos, Hki Vammala 1982.

KAASALAINEN, Silvo, Luottamushenkilöiden päätöksenteko-ongelmat ja päätöksenteon kehittämismahdollisuudet sairaalakuntainliitoissa. English summary. Acta Tamperensis, Ser. A Vol. 133. Tampere 1982.

KASVIO, Antti, Teollisuustyö ja elämäntapa. Tutkimus kahden suuren teollisuuslaitoksen ammatti-

taitoisten työntekijöiden työn ja työn ulkopuolisen elämän kehityspiirteistä 1980-luvun suomalaisessa yhteiskunnassa. Acta Universitatis Tamperensis Ser. A Vol. 134. Tampere 1982.

KOSKINEN, Kaija, Valtion asuntolainoituksen vaikutukset asunto-oloihin vuonna 1976. Arava- ja vapaarahoitteisten muuttajien vertailu eräissä suurissa kaupungeissa. Espoo 1980.

KULTALAHTI, Jukka & Olli, Ongelmana astma. Finnpublisher, Tampere 1982.

SUMMA, Hiikka, Asunnonvaihtojen suuntautuminen. Yhdyskuntasuunnittelu, B:33. Otaniemi 1981.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN VALTUUSKUNTA

1982

Ministeriöt

Opetusministeriö
Työvoimaministeriö
Ulkoasiainministeriö

Varsinainen jäsen

Hall.siht. Fredrik Forsberg
Kansliapääll. Taisto Heikkilä
Toim.pääll. Alec Aaito

Varajäsen

Kultt.siht. Raija Kallinen
Neuv.virkamies Juhani Lönnroth
Jaostopääll. Tatu Tuohikorpi

Julkiset yhteisöt

Turun kaupunki

Ap.kaup.joht. Johannes Koikkalainen

Kaup.siht. Paavo Mäkinen

Korkeakoulut

Helsingin yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Oulun yliopisto
Tampereen yliopisto
Turun yliopisto
Vaasan korkeakoulu
Åbo Akademi

Prof. Lars Hulden
Prof. Mauno Jokipii
Prof. Uuno Varjo
Ap.prof. Olli Kultalahti
Prof. Terho Pulkkinen
Vs. prof. Kauko Mikkonen
Prof. Bill Widén

Prof. Yrjö Blomstedt
Ap.prof. Erkki Lehtinen
Prof. Kyösti Julku
Yliopett. Matti Kaasinen
Dos. Jorma Kytömäki
Ap.prof. Tarmo Koskinen
Prof. Sune Jungar

Vapaat yhteisöt ja järjestöt

Kirkon ulkomaanasiain toimik.
Mannerheimin Lastensuojeluliit.
Pohjois-Karjalan yliopistoseura
Pohjola-Norden Yhdistys r.y.
Samfundet folkhälsan i svenska
Finland r.f.
Seutusunnittelun Keskusliitto
Suomalaisuuden Liitto
Suomen Nuorison Liitto
Suomen Väestötieteen Yhd. r.y.
Suomi-Amerikka Yhd. Liitto
Suomi-Seura r.y.
Svenska Finlands Folktingsfullmäktige
Turun yliopistosäätiö
Unioni Naisasialiitto Suomessa

Kirkkoherra Päivö Tarjamo
Kanslianeuvos Pekka Heimo
Dos. Veijo Saloheimo
Elinkeinoasiamies Ilmo Jaramo
Prof. Ole Wasz-Höckert
Rakennusneuvos Raimo Narjus
Varatuom. Olavi Haikarainen
Liikkeenjoht. Esko V. Koskelin
Fil.lis. Altti Majava
Kouluneuvos Jussi Saukkonen
Prof. Jorma Pohjanpalo

Pääsiht. Jaakko Launikari
Toim.joht. Ilkka Väänänen
Kanslianeuvos Veikko Karsma

Vt.prof. Tom Sandlund
Toim.joht. Juhani Leppä
Valt.yo. Johanna Mannila-Kaipainen
Toim.joht. Perttu Koillinen
VTT Aarno Strömmer

Direkt. Per-Erik Isaksson
Tutk.siht. Timo Sinisalo
Yht.kunt.t.kand. Jukka-Pekka Lappalainen
Koulunjoht. Antti Lehtinen
Valt.lis. Mikko A. Salo
Toim.joht. Lars Nystén
Os.pääll. Osmo Kalliala
Lis. Roger Broo
Joht. Reino Vuorinen
Maist.Karmela Bélinki
Jaostosiht. Kauno Lehto
Toim.joht. Jouko Hulkko

Varsinais-Suomen Maakuntaliit.
Väestöliitto

Ruotsissa olevat

Immigrant-Institutet (Borås)
Ruotsin Suomalaisseurojen
Keskusliitto

Annikki Nikula-Benito
FM Markku Peura

Saila Ekström
Matti J. Korhonen

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN JULKAISUT

- A 1: Olavi Koivukangas,
Suomalainen siirtolaisuus Australiassa
toisen maailmansodan jälkeen (Finnish
Migration to Australia since World
War II), Kokkola 1975, s. 262.
- A 2: Pertti Virtaranta,
Tutkimus amerikkansuomesta, osa I
(A Study on the Finnish Language
in America, Part I) (painossa-in print),
Turku 1975, s. 104.
- A 3: Maija-Liisa Kaihama (toim.),
Ulko-suomalaisuuskongressin 27.
28.6.1975 esitelmät ja puheenvuorot,
Jyväskylän Kesa 24.6.-3.7.1975,
Turku 1975, s. 104.
- A 4: Olavi Koivukangas, Raimo Narjus,
Sakari Sivula (toim.),
Muuttoliikesymposium 1975. Esitel-
mät ja keskustelut, Ruissalon kong-
ressihotelli, Turku 20-21.11.1975,
Vaasa 1976, s. 186.
- A 5: Eva Jäykkä, Marja-Liisa Kaihama
(toim.),
USA:n 200-vuotisjuhlaseminaarin esi-
telmät ja tuntuunneitelmat, Ruissalon
kongressihotelli, Turku 2.-3.6.
1976, Vaasa 1977, s. 148.
- A 6: Taru Sundstén,
Amerikkansuomalainen työväenteatteri
ja näytelmäkirjallisuus vuosina 1900-
39 (Finnish-American workers' theater
and dramatic literature: 1900-39), Vaasa
1977, s. 104.
- A 7: Arja Munter, (toim.),
Ruotsiin muuton ongelmat. Ruotsin-
siirtolaisuuden seminaari 4.-5.5.1978
Turku. Esitelmät ja keskustelut, Vaasa
1979, s. 247.
- B 1: Bill Widen,
Korpobor i Amerika (Emigrants from
Korpo in America), Åbo 1975, s. 197.
- B 2: Holger Wester,
Innovationer i befolkningsrörligheten.
En studie av spridningsförlopp i
befolkningsrörligheten utgående från
Petalax socken i Österbotten.
Stockholm 1977, s. 221.
- C 1: Reino Kero,
Migration from Finland to North
America in the Years between the
United States Civil War and the
First World War, Vammala 1974,
s. 260.
- C 2: Olavi Koivukangas,
Scandinavian Immigration and Settle-
ment in Australia before World War II,
Kokkola 1974, s. 333.
- C 3: Michael G. Karni, Matti E. Kaups,
Douglas J. Ollila Jr. (eds.),
The Finnish Experience in the Western
Great Lakes Region: New Perspectives,
Vammala 1975, s. 232.
- C 4: Auvo Kostiainen,
The Forging of Finnish-American
Communism, 1917-1924. A Study
in Ethnic Radicalism, Turku 1978,
s. 225.
- C 5: Keijo Virtanen,
Settlement or Return: Finnish
Emigrants (1860-1930) in the In-
ternational Overseas Return Migration
Movement, Forssa 1979, s. 275.
- Erikoisjulkaisut:
Vilho Niitemaa, Jussi Saukkonen, Tauri
Aaltio, Olavi Koivukangas (eds.) Old
Friends - Strong Ties, the Finnish Contri-
bution to the Growth of the USA, USA:n
200-vuotisjuhlakirja, Vaasa 1976, s. 349.
- Olavi Koivukangas - Simo Toivonen
Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton
bibliografia. A Bibliography on Finnish
Emigration and Internal Migration, Turku
1978, s. 226.
- Olavi Koivukangas (Red., toim.),
Utvandringen från Finland till Sverige genom
tiderna. Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin
kautta aikojen, Turku 1980, s. 100.